

**การแปลกวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทย : กรณีศึกษาปัญหาการแปลกวีนิพนธ์
ของนิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

บทความวิจัยนี้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่พบในกระบวนการแปลกวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทยของนิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เรียนวิชาการแปลวรรณกรรมเยอรมันเป็นไทย ในภาคการศึกษาสุดท้ายของหลักสูตร ผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นปัญหาหลักที่พบได้บ่อยสี่ประการ ได้แก่ ปัญหาการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางภาษา ปัญหาการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปัญหาการถ่ายทอดฉันทลักษณ์ และปัญหาการขาดทักษะภาษาไทย ในตอนท้ายของบทความผู้เขียนได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนวิชาการแปลหรือผู้ที่ต้องการจะแปลกวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทยต่อไป

**The Translation of German Poetry into Thai: A Case Study of the
Problems of Translating German Poetry by Students in the Master of Arts
Programme of the German section, Faculty of Arts, Chulalongkorn University**

This research is an analysis of the problems found in the process of translating German poetry into Thai by students studying literary translation in the fourth (final) semester of Master of Arts programme of the German Section, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. Four significant problems were detected: the problem of transferring meaning due to differences between the two language systems and differences between the two cultures, the problem of rendering various poetic forms, and of skill deficit in the mother tongue. Suggestions as to how to tackle these problems in order to encourage students or those who want to translate German poetry into Thai are also included.

การแปลกวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทย :

กรณีศึกษาปัญหาการแปลกวีนิพนธ์ ของนิสิต
ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาเยอรมัน
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนอมนวล โอเจริญ*

การแปลงานวรรณกรรมจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยตามปกติแล้วยากกว่าการแปลงานตัวบทที่มีใช้วรรณกรรม ทั้งนี้เพราะตัวบทวรรณกรรมมีรูปแบบและเนื้อหาซับซ้อนกว่าตัวบทโดยทั่วไป การแปลตัวบทวรรณกรรมต้องถ่ายทอดเนื้อหาและรูปแบบต้นทลักษณ์ของภาษาต้นฉบับมาสู่ภาษาปลายทางอย่างครบถ้วน เพราะทั้งเนื้อหาและรูปแบบสำคัญทัดเทียมกัน ดร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ กล่าวไว้ว่า

การแปลมีอุปสรรคหลายอย่าง อุปสรรคที่สำคัญที่สุดคือ ความแตกต่างทางภาษา การแปลบทวรรณกรรมต้องใช้ภาษาที่ สละสลวยและมีวาทศิลป์ตามแบบของวรรณคดี และในการแปล วรรณคดีนั้น การแปลกวีนิพนธ์เป็นสิ่งที่ยากที่สุด ผู้แปลต้องคำนึงถึง หลักสองประการคือ ผู้แปลไม่เพียงต้องรักษาความหมายให้ตรงกับ ต้นฉบับให้มากที่สุดเท่านั้น ยังจะต้องรักษา จินตภาพ เสียงและรสของ คำให้ตรงกับต้นฉบับอีกด้วย...แต่การแปลงานวรรณคดีเป็นการขยาย วงความรู้ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของประชาชนชาติเป็นอย่าง ยิ่ง เป็นการถ่ายทอดทางปัญญาและความรู้สึกที่ไม่มีอะไรเปรียบ...(วิทย์ ศิวะศรียานนท์ 2533 : 22)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีการแปลวรรณกรรมและกวีนิพนธ์จากภาษาต่างประเทศเป็นไทยอยู่ เสมอ แม้ว่าการแปลงานดังกล่าวจะยากก็ตาม

*รองศาสตราจารย์ถนอมนวล โอเจริญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเยอรมัน ภาควิชา ภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์จะวิเคราะห์ปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการฝึกแปล กวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทยของนิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน ภาควิชาภาษา ตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เรียนวิชาการแปลวรรณกรรมเยอรมันกับผู้เขียน รวมทั้งจะเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนหรือผู้ที่จะแปล กวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทยต่อไป

ในบทความวิจัยนี้ผู้เขียนกล่าวถึงทฤษฎีการแปลรวมทั้งวิธีการแปลของนักแปลอาชีพและ นักทฤษฎีการแปลที่มีชื่อเสียงของหลายประเทศ ในกรณีที่ข้อเขียนดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษ ผู้เขียน ยกข้อความดังกล่าวมาอ้างโดยไม่แปลเป็นไทย เพราะต้องการให้ผู้อ่านบทความได้อ่านต้นฉบับอย่างมี อรรถรส ส่วนต้นฉบับที่เขียนเป็นภาษาเยอรมันผู้เขียนได้แปลเป็นไทย และข้อเขียนที่มาจากนักทฤษฎี การแปลของฝรั่งเศส ผู้เขียนได้นำมาจากบทแปลของนักวิชาการไทยซึ่งผู้เขียนจะอ้างแหล่งที่มากำกับ ไว้ทุกครั้ง

ข้อมูลเบื้องต้น

รายวิชา 2232707 การแปลวรรณกรรมเยอรมันเป็นรายวิชาเลือกในหลักสูตรปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน ที่เปิดโอกาสให้นิสิตลงทะเบียนเรียนได้ในภาคการศึกษาที่ 4 ของ หลักสูตร เนื้อหาของวิชามุ่งที่การฝึกแปลกวีนิพนธ์และเรื่องสั้นของเยอรมันเป็นภาษาไทย วิธีจัดการ เรียนการสอนอยู่ในรูปของการสัมมนาและฝึกปฏิบัติ โดยเริ่มปูพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีการแปล แนวต่างๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของรายวิชามุ่งสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ ทฤษฎีการแปล วิธีการแปลและกระบวนการแปลงานประเภทต่างๆ รวมทั้งพันธกิจของนักแปลและการ เป็นนักแปลที่ดี ในกระบวนการแปลผู้เขียนเน้นสอนกระบวนการแปลที่เป็นระบบ 3 ขั้นตอน ตามที่ โบอาเซ-ไบเออร์ (J.Boase-Beier) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนแรกคือ อ่านเพื่อให้เข้าใจต้นฉบับ ด้วยการอ่านงานวิจารณ์ต้นฉบับและค้นหาข้อมูล เกี่ยวกับนักเขียนผู้นั้น ตลอดจนบริบททางสังคมของสมัย
2. การถ่ายทอดไปสู่ภาษาปลายทาง
3. ขั้นตอนการตรวจสอบและตรวจแก้ต้นฉบับโดยผู้แปล

(Boase-Beier 1998 : 35)

ในภาคปลายการศึกษา 2543 มีนิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชานี้ 6 คน และมีผู้ร่วมฟัง 2 คน ผู้เขียนบอกวัตถุประสงค์ของรายวิชา แจกเอกสารและรายชื่อหนังสือที่เกี่ยวกับทฤษฎีการแปลพร้อมทั้ง บทกวีนิพนธ์และเรื่องสั้นที่คัดสรรแล้วให้ผู้เรียนในต้นสัปดาห์แรก จากสัปดาห์ที่สองไปจนถึงสัปดาห์ สุดท้ายของการเรียน นิสิตนำเสนอรายงานเกี่ยวกับทฤษฎีการแปล บทแปล ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่ พบในการแปลงานของแต่ละคน มีการวิเคราะห์ วิจัยและแก้ปัญหาในการแปลร่วมกัน สุดท้าย

ผู้เรียนตรวจแก้ต้นฉบับบทแปลและนำส่งผลงานแปลและปัญหาที่พบในการแปลในรูปของรายงานฉบับสมบูรณ์ การที่รายวิชาการแปลวรรณกรรมเยอรมัน ถูกจัดให้เรียนในภาคการศึกษาที่สี่ ซึ่งเป็นภาคการศึกษาสุดท้ายของการเรียนรายวิชาตามหลักสูตรนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะในการแปลงานวรรณกรรม ผู้แปลจะต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศซึ่งในที่นี้คือภาษาเยอรมันเป็นอย่างดี และเคยศึกษาวรรณคดีเยอรมันศึกษา รวมทั้งได้อ่านและวิเคราะห์งานวรรณกรรมเยอรมันมาบ้างแล้ว จนสามารถเห็นว่า ตัวบททางวรรณกรรมมีการใช้ภาษาและมีลีลาตลอดจนท่วงทำนองการเขียนแตกต่างจากตัวบทประเภทอื่นเช่น ข่าวสารหรือวิชาการด้านอื่นอย่างไร

บทกวีนิพนธ์ที่ผู้เขียนคัดสรรมาให้แปลมีเนื้อหาเกี่ยวกับฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน มีความยาวไม่มากนัก ภาษาที่ใช้ไม่ยากและไม่มีความหมายเชิงนัยประหวัดลุ่มลึกและซับซ้อนเกินไป การที่เลือกเนื้อหาเกี่ยวกับฤดูต่างๆ เพราะคิดว่าบรรยากาศในฤดูดังกล่าวใกล้เคียงกับฤดูร้อนของไทย ผู้เรียนสามารถจินตนาการเห็นภาพและถ่ายทอดความได้ไม่ยากนัก ผู้เขียนได้นำบทกวีนิพนธ์หกบทมาจากหนังสือ **Vorschläge** ของฮันส์ เวเบอร์ (Hans Weber) ดังนี้

- Ludwig Höltz : Frühlingslied
- Ludwig Uhland : Frühlingsglaube
- Georg Britting : Sommergefühl
- Friedrich Hebbel : Sommerbild
- Sarah Kirsch : Im Sommer
- Marie Luise Kaschnitz : Am Strande

กวีนิพนธ์กับการแปล

คำถามที่ว่า "เราควรแปลกวีนิพนธ์หรือไม่" หรือว่า "กวีนิพนธ์แปลได้หรือไม่" เป็นเรื่องที่ถกเถียงกันมานานในวงวิชาการด้านการแปล ดร. วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2533: 24) ได้กล่าวไว้ว่า

"... ด้วยเหตุที่เสียงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในบทประพันธ์ การแปลจึงเป็นการทำลายเสียงของนักประพันธ์ เพราะเราไม่สามารถถ่ายทอดเสียงของคำจากภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่งได้ การแปลร้อยแก้วอาจไม่เป็นการทำลายเสียงมากนัก เพราะร้อยแก้วฟังความหมายของคำมากกว่าฟังเสียงของคำ แต่ในการแปลกาพย์กลอน การทำลายเสียงเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ กาพย์กลอนจึงเป็นสิ่งที่แปลไม่ได้..."

ฟรีดริช ชไลเออร์มัคเคอร์ (Friedrich Schleiermacher) (1768-1834) เคยกล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า "ตัวบททางด้านปรัชญาและวรรณกรรมเป็นสิ่งที่แปลไม่ได้ ทั้งนี้เพราะทั้งรูปแบบและเนื้อหาเป็นหนึ่งเดียวกันและมีลักษณะเฉพาะตน" (Müller 1992 : 184)

การแปลกวีนิพนธ์เป็นเรื่องยาก เนื่องจากในการแปลผู้แปลต้องสรรหาถ้อยคำที่จะนำมาใช้ มีเพียงแต่ต้องสื่อความหมายเท่านั้น แต่ต้องมีองค์ประกอบพิเศษทางวรรณศิลป์ด้วย เช่นจะต้องมีฉันทลักษณ์ที่เหมาะสมอีกด้วย การคัดเลือกคำให้ได้สององค์ประกอบในภาษาเดิมก็ยากพอควรแล้ว ยังต้องถ่ายทอดให้มียุคประกอบเหมือนเดิมในอีกภาษาหนึ่งจึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก เพราะแต่ละภาษามีระบบไม่เหมือนกัน ยิ่งไปกว่านั้นในบทกวีนิพนธ์ กวีมักนิยมแสดงความรู้สึกและอารมณ์ผ่านรูปแบบทางภาษาในลักษณะที่พิเศษไปจากธรรมดา กล่าวคือ ถ้อยคำที่นำมาใช้จะไม่มี ความหมายตามธรรมดาที่มันเป็น หากแต่มีนัยประหวัดแฝง เพื่อต้องการสื่อภาพหรืออารมณ์ตามที่ตนต้องการ กวีมักใช้คำน้อย แต่ให้ความหมายสองระดับ ทั้งระดับธรรมดาและระดับลึกซึ้งมีนัยประหวัด ปัญหาของการแปลจึงอยู่ที่การหาคำที่มีความหมายทั้งสองระดับให้ตรงกับต้นฉบับ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง

ด้วยเหตุนี้จึงมีนักทฤษฎีทางการแปลหลายสำนักที่เชื่อว่า การแปลกวีนิพนธ์ไปสู่รูปแบบกวีนิพนธ์ในอีกภาษาหนึ่งให้ตรงกันนั้นเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ หากเป็นไปได้มีอยู่หนทางเดียวคือการถ่ายทอดกวีนิพนธ์ออกมาในรูปของงานร้อยแก้ว แต่ต้องเลือกสรรคำและสำนวนให้ไพเราะไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการเขียนกวีนิพนธ์ ดังเช่น จอห์น มิดเดิลตัน เมอร์เร่ (John Middleton Murray) ได้เขียนเกี่ยวกับการถ่ายทอดกวีนิพนธ์เป็นร้อยแก้วดังนี้

Poetry ought always to be rendered into prose. Since the aim of the translation should be to present the original as exactly as possible, no fetters of rhyme or metre should be imposed to hamper this difficult labor. Indeed they make it impossible.

ดรายเดน (Dryden) (1680) ได้กล่าวถึงการแปลกวีนิพนธ์ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์การแปลที่ดีสี่ประการไว้ใน *Preface to Ovid's Epistles*, Translated by Several Hands (Snell-Hornby 1988 : 11f) ดังต่อไปนี้

1. No man is capable of translating poetry who, besides a genius to that art, is not a master both of his author's language and of his own.
2. Nor must we understand the language only of the poet, but this particular turn of thoughts and of expression, which are the characters that distinguish and, as it were, individuate him from all other writers (.....)

3. The like care must be taken of the more outward ornaments, the words.
4. The sense of an author, generally speaking, is to be sacred and inviolable.

ถึงแม้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าการแปลกวีนิพนธ์เป็นเรื่องยากและทำไม่ได้ก็ตาม แต่ก็ยังมี การแปลกวีนิพนธ์กันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะมีนักทฤษฎีการแปลทั้งในอดีตและในปัจจุบันอีกหลายคน ที่ไม่เห็นด้วยกับคำวิจารณ์ดังกล่าว เช่น ซาเปียร์ (E. Sapir) ได้กล่าวสรุปในตอนท้ายหนังสือของเขา ตรงส่วนที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวรรณศิลป์ดังต่อไปนี้ (Mounin 1967 : 131ff)

1. เพราะว่าภาษาทุกภาษามีลักษณะเฉพาะตน ความเป็นไปได้และ ขอบเขตต่างๆ ที่อยู่ในภาษาหนึ่งจึงไม่มีทางจะเป็นเช่นเดียวกัน ในอีกภาษาหนึ่งได้ การแปลกวีนิพนธ์ที่สมบูรณ์แบบจึงมีอาจ เป็นไปได้
2. แต่อย่างไรก็ดี มีการแปลวรรณคดีที่มีคุณค่าทัดเทียมกันขึ้นมา ตลอด คำถามที่เกิดขึ้นมาก็คือ เป็นไปได้หรือไม่ที่อาจจะ มี ศิลปะทางวรรณคดีสองระดับ ระดับแรกคือศิลปะทั่วไปที่เป็น สากส ที่ไม่ใช่ศิลปะทางภาษา และสามารถถ่ายทอดโดยวิธีการ ของภาษาอื่นได้ ส่วนอีกระดับหนึ่งคือศิลปะทางภาษาอันมี ลักษณะเฉพาะซึ่งมีอาจถ่ายทอดได้

นอกจากนั้น ซาเปียร์ ยังเสริมต่ออีกว่า ความแตกต่างระหว่างการแปลได้และการแปลไม่ได้ ในกวีนิพนธ์ อาจจะอยู่ที่ลักษณะการออกเสียงและฉันทลักษณ์เท่านั้น ซาเปียร์ สันนิษฐานว่า ส่วนที่ แปลไม่ได้บางที่อาจมีใช้ส่วนที่มีคุณค่าสูงสุด เพราะมันขึ้นอยู่กับการเล่นเสียงหรือเล่นคำซึ่งมีอยู่เฉพาะ ในขอบจำกัดของภาษาต่างๆ ในทางตรงกันข้าม ส่วนที่แปลได้นั้นกลับเป็นส่วนที่เป็นสากสและรุ่มรวย กว่า เพราะหากไม่มีส่วนนี้ ส่วนที่แปลไม่ได้ก็คงไร้ความหมาย จะเป็นแค่เพียงพยางค์มากมายต่าง- กันเท่านั้น ในประเด็นนี้ เขามีความเห็นใกล้เคียงกับ เกอเธ่ (Goethe) ที่กล่าวไว้ใน Westöstlicher Diwan ว่า หากกวีนิพนธ์ใดมีอาจแปลได้กวีนิพนธ์นั้นไม่คงงามจริงและไม่มีคุณค่า

ส่วนนักทฤษฎีการแปลสมัยใหม่ดังเช่น ไนดา (Nida) และเทเบอร์ (Taber 1969 : 200) แสดง ความเห็นเกี่ยวกับการแปลกวีนิพนธ์ไว้ว่า จริงอยู่ที่คุณภาพของการแปลที่ดีจะต้องถ่ายทอดสาระของ ดันฉบับไปสู่ภาษาที่แปลจนผู้อ่านมีปฏิกิริยาตอบสนองต่องานเช่นเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับ การนิยาม เช่นนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่าการปฏิบัติจริง เพราะคำว่า แปลได้เทียบเคียง (equivalence) กับต้นฉบับ นั้นกระทำได้ยากยิ่ง คนๆ หนึ่งสามารถบรรยายความรู้สึกว่า กวีนิพนธ์บทหนึ่งสัมผัสใจของตนอย่างไร ได้ก็จริง แต่มิได้หมายความว่า คนอีกคนหนึ่งซึ่งอ่านกวีนิพนธ์บทเดียวกันและในภาษาเดียวกันจะรู้สึก ต่อกวีนิพนธ์บทนั้นเหมือนเช่นคนแรก ประเด็นที่ ไนดาและเทเบอร์ต้องการบอก ก็คือ คนสองคนซึ่ง

ใช้ภาษาต่างกันและอยู่ในบริบทวัฒนธรรมต่างกัน จะมีความรู้สึกต่อกวีนิพนธ์บทเดียวกันในลักษณะใกล้เคียงกันนั้นเป็นไปได้ยากมาก

แต่ในทางปฏิบัติ มอร์แกน (Morgan) ได้แนะนำนักแปลกวีนิพนธ์ให้ใส่ใจในรสนิยมและความชำนาญของตนเอง เพียงแต่ต้องยึดหลักการที่ว่า จะต้องแปลให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับอารมณ์ "เหมือน" เช่นที่ผู้อ่านต้นฉบับได้รับ ทั้งนี้เพื่อที่จะทรยศต่อต้นฉบับให้น้อยที่สุด ด้วยเหตุดังกล่าว การแปลกวีนิพนธ์จึงไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปได้ (Gunarwan 1991 : 48)

การแปลกวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทยของนิสิต: ปัญหาและการแก้ปัญหา

ทฤษฎีและหลักวิธีที่ใช้ในการแปล

มีผู้กล่าวว่า การแปลงานไม่จำเป็นต้องรู้ทฤษฎีใดๆ เพียงรู้ภาษาต่างประเทศอย่างดีก็สามารถแปลงานได้แล้ว คำกล่าวนี้ถูกต้องอยู่บ้างก็จริง แต่การรู้ทฤษฎีและวิธีการแปลจะทำให้ผู้แปลมีความมั่นใจและแปลงานได้อย่างมีคุณภาพ สามารถอธิบายกระบวนการแปลและให้เหตุผลประกอบการแปลงานของตนได้อย่างถูกต้องตามหลักการ รวมทั้งเข้าใจว่านักแปลที่ดีควรมีลักษณะเช่นไรด้วย

ดังนั้นในขั้นต้นของการสอนวิชาการแปลวรรณกรรม จึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนศึกษาทฤษฎีและวิธีการแปลงานต่างๆ ที่มีมาแต่อดีต โดยเริ่มตั้งแต่ การแปลตามตัวอักษร (literal translation) การแปลแบบเอาความ (free translation) และ การแปลแบบดัดแปลง (adaptation) ต่อจากนั้นให้ศึกษาทฤษฎีและหลักวิธีการแปลสมัยใหม่ของคริสตียาน นอร์ด (Cristiane Nord) ที่กล่าวถึงวงกลมของกระบวนการแปลงาน (Zirkelschema des Translationsprozesses) ซึ่งเริ่มจากการวิเคราะห์ว่างานที่จะแปลนั้นแปลเพื่อจุดประสงค์ใด แล้วจึงวิเคราะห์ด้วยบท หอองค์ประกอบที่ใช้ในการแปลเป็นภาษาปลายทางเสร็จแล้วจึงถ่ายทอดและสังเคราะห์ออกมาเป็นงานแปลที่ตรงกับหน้าที่ของตัวบทนั้น (Stolze 1994 : 177ff) ส่วนทฤษฎีการแปลอีกทฤษฎีหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่ามิใช่ประโยชน์และผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแปลงานของตนได้อย่างดี ได้แก่ ทฤษฎีการถ่ายทอดความหมายของ ฟอर्टูนาโต อิสราเอล (Fortunato Israëli) (แปลเป็นไทยโดย สดชื่น ชัยประสาธน์และ สุมาลี วีระวงศ์ 2540)

ให้ความสำคัญแก่การจับความหมายของตัวบทต้นฉบับให้ได้ก่อนที่จะถ่ายทอดออกไป และถือว่าสามารถรักษาเนื้อความหรือเนื้อหาของวาทกรรมต้นฉบับไว้ได้ โดยไม่ต้องรักษารูปแบบโครงสร้างของภาษาต้นฉบับ ทฤษฎีนี้ปฏิเสธการแปลแบบตรงตัวหรือแบบตามตัวอักษร ซึ่งให้ความสนใจแก่การจัดระบบของคำมากกว่าวาทกรรม แม้ว่าลีลาการเรียงร้อยคำจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกวีนิพนธ์ แต่การถกกลับเป็นว่าการแปลกวีนิพนธ์จะต้องหนีห่างจากการแปลแบบตรงตัวให้ไกลที่สุด ...หลักสำคัญของการแปลอยู่ที่การหาวิธีสื่อสุนทรียสารจาก

ต้นฉบับสู่ฉบับแปลให้มีวรรณรสทัดเทียมกัน (ศาสตราจารย์การแปล 2540 : 103-104)

นอกจากนั้น ผู้เรียนยังต้องรู้หลักสำคัญของการแปลรวมทั้งคุณสมบัติที่นักแปลพึงมี ดังเช่นที่ ดร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า "การแปลคือการแปลความไม่ใช่แปลคำ แปลให้ได้รสเหมือน พากย์เดิม และแปลให้ได้ความเท่าของเดิมคือ ไม่ใช่ถอดคำประพันธ์ อธิบายความหรือย่อความ" (วิทย์ ศิวะศรียานนท์ 2533 : 24) และ "คุณสมบัติสำคัญของนักแปลคือ เคารพและมอบน้อมต่อเจ้าของบทประพันธ์ โดยไม่ขยายความหรือตัดทอนสิ่งที่มีอยู่ และต้องถอดหัวใจผู้แต่งมาไว้ในใจผู้แปล" (วิทย์ ศิวะศรียานนท์ 2533 : 26ff)

วินเทอร์ (Winter) เคยกล่าวไว้ว่า เป็นเรื่องยากมากที่งานแปลจะตรงกับต้นฉบับได้ทั้งหมด เพราะเหตุว่าไม่มีงานใดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีเพียงเกือบสมบูรณ์เท่านั้น และต้นฉบับจะคล้ายคลึงกับ ฉบับแปลมากน้อยเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับความคล้ายคลึงกันของรูปแบบของภาษาและระบบสื่อ ความหมายในสองภาษานั้นๆ (Winter 1961 : 69) ด้วยเหตุที่รูปแบบและระบบการสื่อความหมายใน สองภาษายากนักที่จะคล้ายกัน การถ่ายทอดทุกอย่างให้ตรงกันในภาษาที่สองจึงเป็นไปได้ไม่ใช่นัก โอกาสที่จะตัดต่อหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในฉบับแปลจึงเกิดขึ้นได้ง่าย

ความแตกต่างของระบบการสื่อความหมายระหว่างภาษาต้นทาง (source language) และ ภาษาปลายทาง (receptor language) เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เนื้อหาหรือสาระในงานแปลขาดหาย หรือผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับ ระบบการสื่อความหมายมีด้วยกันสองชนิดคือ ความหมายตามรูปแบบ (formal meaning) ความหมายตามบริบท (contextual meaning) และแต่ละคำยังมีความหมายสอง ความหมายอีกด้วยได้แก่ ความหมายอ้างอิง (referential or denotative meaning) ในดา (Nida 1974) กล่าวว่า มนุษย์ใช้คำเพื่ออ้างอิง "สิ่ง" ต่างๆ สี่ประการ คือ 1. สิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม เช่น คำว่า ท้องฟ้า โต๊ะ เมฆ star, father 2. กิริยาอาการต่างๆ เช่น ร้องไห้ ยิ้ม sing, sleep 3. ความรู้สึก ต่างๆ ที่เป็นนามธรรม เช่น ความปรารถนา ความทุกข์ wisdom และ 4. ความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์ต่างๆ เช่น แต่ ใน นอกเหนือ when, if เป็นต้น ลักษณะที่สำคัญอันหนึ่งของ ความหมายอ้างอิง คือ คำคำเดียวกันนี้อาจใช้อ้างอิงถึงความหมายได้มากกว่าหนึ่ง เช่นคำว่า "ขัน" ซึ่ง อาจใช้อ้างอิงถึงอาการอย่างหนึ่งที่โก่งทำ และของใช้อย่างหนึ่งที่มีลักษณะกลมกล้นลึกสำหรับใช้ตักน้ำ (สัญญาวิ สายบัว 2533 : 38)

ส่วนความหมายอีกหนึ่งความหมายของคำได้แก่ ความหมายแฝง (connotative meaning) ซึ่ง ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก เวลา บุคคล สถานที่และสิ่งแวดล้อม จึงเป็นการยากที่จะ หาคำที่มีความหมายแฝงที่เหมือนกันในอีกภาษาหนึ่ง ในขณะที่คำที่มีเฉพาะความหมายอ้างอิงนั้นอาจ จะเหมือนกันได้ นอกจากนี้ในแต่ละภาษายังมีการขยายความหมายอ้างอิงตามปกติของคำออกไป ให้เป็นคำที่มีความเปรียบ อุปมาอุปไมย หรือสัญลักษณ์ ซึ่งจะพบเห็นได้ในงานวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกวีนิพนธ์ สิ่งเหล่านี้คือปัญหาทางภาษา ส่วนอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในระหว่าง

การแปลก็คือ ตัวผู้แปลเอง ผู้แปลเป็นมนุษย์คนหนึ่งย่อมมีการผิดพลาดได้ ผู้แปลอาจอ่านพลาดหรือมองไม่เห็นในสิ่งที่ควรเห็น และไม่ได้ยินในสิ่งที่ควรได้ยิน และประเด็นสุดท้ายที่อาจเกิดขึ้นได้ก็คือ การตีความกวีนิพนธ์ผิดพลาด ทั้งนี้เพราะภาษาของกวีนิพนธ์ส่วนใหญ่จะซับซ้อนและยากกว่าภาษาทั่วไป (Ilek 1970 : 135)

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นคือสมมติฐานของนักทฤษฎีการแปล ผู้เขียนสนใจว่าผู้เรียนที่เป็นคนไทยที่มีภาษาแม่ซึ่งมีโครงสร้างทางภาษา และรูปแบบการสื่อความหมายตลอดจนฉันทลักษณ์แตกต่างจากภาษาเยอรมันอย่างสิ้นเชิงนั้นจะประสบปัญหาในการแปลอย่างไรบ้าง อนึ่งผู้เขียนตระหนักดีว่าผู้เรียนมิใช่ นักแปลอาชีพ และไม่เคยฝึกฝนการแปลจนชำนาญ จึงเป็นไปได้ที่ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมแตกต่างหรือไม่แตกต่างกันบ้าง ซึ่งประเด็นนี้น่าจะมีการวิจัยอย่างละเอียดต่อไป หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการแปลและจากการรายงานปัญหาที่ผู้เรียนประสบในการแปล สามารถแยกปัญหาในรายละเอียดได้ดังนี้

วิเคราะห์ปัญหาของการแปลกวีนิพนธ์

1. ปัญหาการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางภาษา

1.1 ปัญหาการถ่ายทอดความหมายของคำคุณศัพท์

คำคุณศัพท์เป็นคำที่มีความหมายอ้างอิงแตกต่างกันไปแล้วแต่ในบริบท เมื่อผู้เรียนพบคำคุณศัพท์อยู่หน้าคำนามซึ่งตามความหมายทั่วไปมีอาจแปลได้เพราะมีความหมายชัดเจน หรือตามปกติไม่นิยมใช้คำคุณศัพท์คำนี้กับคำนามที่มีชื่อเป็นบุคคล แต่ในกวีนิพนธ์ที่ผู้แต่งต้องการขยายความหมายปกติให้เป็นคำที่มีความหมายเปรียบเทียบ การแปลเป็นภาษาไทยจึงมีอาจแปลตามตัวอักษรได้ จำเป็นต้องตีความ

ดังเช่น ในกวีนิพนธ์ "Frühlingsglaube" ของลูตวิก อูห์ลันท์ (Ludwig Uhland) ผู้เรียนพบคำคุณศัพท์ lind ซึ่งตามธรรมเนียมแปลว่า นุ่มนวล เบาบาง แต่เมื่อถูกนำมาขยายคำนามว่า Lüfte แปลว่า ลมอ่อนๆ ซึ่งปกติจะไม่ใช้คำนี้ในรูปของพหูพจน์ กวีขยายคำเพื่อให้ลงตัวทางฉันทลักษณ์ ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงมีปัญหาดังนี้

1. คำคุณศัพท์ไม่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมคำศัพท์ทั่วไปและมีความหมายอ้างอิงซ้ำซ้อนกับคำนามที่ตามหลัง

2. คำนามในรูปพหูพจน์ซึ่งไม่มีในความหมายปกติ

ในการแปลครั้งแรก ผู้เรียนแปล die linden Lüfte ว่า สายลมอ่อนๆ บางเบา หลังจากได้ค้นหาความหมายของคำคุณศัพท์ในส่วนคำอธิบายเฉพาะที่ประกอบมากับบทกวีนิพนธ์ ในการแปลครั้งสุดท้ายผู้เรียนแก้ไขว่า อากาศบางเบาสบาย กรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่า การแปลครั้งแรกนั้นถูกต้องกว่าเมื่อดูบริบททั้งหมดของกวีนิพนธ์

ในกวีนิพนธ์ "Sommergefühl" ของเกออร์ก บริททิง (Georg Britting) กวีใช้คำคุณศัพท์ ängstlich ซึ่งแปลว่า หวาดกลัว มาขยายความคำนามว่า Gras แปลว่า หญ้า เพื่อให้เกิดความหมายเปรียบเทียบและเกิดภาพพจน์ อีกทั้งต้องการให้เป็นความเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐาน (อันจะกล่าวโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป) ผู้เรียนพบปัญหาที่ว่า คำคุณศัพท์คำนี้ตามปกติใช้กับคน จึงมีอาจแปลตามความหมายแท้จริงของคำได้ต้องตีความ โดยตีความว่า ต้นหญ้าไม่ชอบแสงแดดแรงกล้าและลมร้อน ดูเหมือนอ่อนแอ ไม่ยอมสู้ จึงแปลว่า หญ้าใจเสาะ ซึ่งผู้เขียนคิดว่าเป็นการแปลที่เหมาะสม นอกจากนั้น คำคุณศัพท์เกี่ยวกับระดับต่างๆ ของสีก็เป็นปัญหาแก่ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนนึกภาพของสีดังกล่าวไม่ออกหรือหาคำแปลไทยที่ไม่ตรงกับระดับสีนั้น เช่น ในกวีนิพนธ์ "Sommergefühl" มีวลี des wilden Klatschmohns purpurne Blüte ผู้เรียนแปลว่า ดอกฝิ่นป่าแดงจ้า ในกรณีนี้ อาจแปลว่า แดง-เข้ม แดงสด แดงเพลิง ก็ได้

1.2 ปัญหาการถ่ายทอดความหมายของคำนามที่เป็นนามธรรม

คำนามที่เป็นนามธรรมมักเป็นปัญหาของผู้เรียนในการเลือกหาคำแปลที่เทียบเคียงกันได้ ในภาษาไทย เช่นคำนามที่บอกความรู้สึกเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมาน ดังคำว่า Schmerz ในกวีนิพนธ์ชื่อ "Am Strande" ของมารี ลูอิเซ คัทสไนท์ (Marie Luise Katschnitz) ซึ่งตามความหมายอ้างอิงทั่วไป หมายถึง ความเจ็บปวดทางร่างกายหรือทางจิตใจ เมื่อมาคูณกับแปลของผู้เรียนซึ่งมีทั้งหมดสี่ครั้ง จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนลังเลใจในการเลือกสรรคำ

ต้นฉบับ Ahntest nicht den Schmerz, den ich erfuhr: ผู้เขียนขอเสนอคำแปลดังนี้

มีรูถึงความรู้สึกตรมในใจฉัน

แปลครั้งที่ 1 ไม่รูถึงความเจ็บปวดที่ฉันรู้สึก

แปลครั้งที่ 2 มีรู้เลยความเจ็บปวดในใจฉัน

แปลครั้งที่ 3 มีรู้แม้มีความเจ็บเจ้าจะพบ

แปลครั้งที่ 4 มิเสียใจกับสิ่งใดที่จางหาย

จะเห็นได้ว่าผู้เรียนตัดสินใจไม่ได้ว่า จะแปลคำว่า Schmerz เป็น "ความเจ็บปวด ความเจ็บปวดในใจ ความเจ็บ หรือว่า เสียใจ" อาจเป็นเพราะว่าผู้เรียนยังไม่มีความรู้สึกคล้อยตามไปกับอารมณ์ของกวี ตามจริงแล้ว กวีต้องการแสดงความรู้สึกเจ็บปวดในใจระคนกับความกังวล จึงอาจจะใช้คำว่า "ความทุกข์ตรม" ในกรณีนี้ ผู้เขียนขอเสนอคำแปล ดังนี้ มีรูถึงความรู้สึกตรมในใจฉัน

ส่วนคำนามที่เป็นนามธรรมที่เป็นปัญหาแก่ผู้เรียนอีกคำหนึ่งคือ คำว่า Qual ในกวีนิพนธ์ชื่อ "Frühlingsglaube" ของลุดวิก อูล์ลันท์ ในภาษาเยอรมันคำว่า Qual มีความหมายว่า ความเจ็บปวด รวดราวทางจิตใจอย่างใหญ่หลวง กวีสามารถใช้คำนี้คำเดียวแต่ทว่าสื่ออารมณ์ที่มีอยู่ในใจได้ทั้งหมด ในขณะที่ภาษาไทยมิสามารถหาคำคำเดียวที่มีความหมายสื่อความรู้สึกเช่นนี้ได้ ดังตัวอย่างการแปลต่อไปนี้

ต้นฉบับ Nun, armes Herz ,vergiß der Qual !

แปลครั้งที่ 1 แต่อนิจจา หัวใจที่น่าสงสาร จงลืมความเจ็บปวดในใจเสีย

แปลครั้งที่ 2 อนิจจา จงลืมเถิด ความทุกข์ข้ง

แปลครั้งที่ 3 โอใจเอ๋ย จงลืมเถิดซึ่งทุกข์หนัก

จะสังเกตได้ว่า ผู้เรียนตัดสติใจไม่ได้เช่นกันว่า ควรจะใช้คำไทยที่มีความหมายเทียบเคียงมากที่สุดคำใด ในที่นี้ผู้เขียนขอเสนอ คำแปลต่อไปนี้ โอใจดวงน้อย ลืมเถิดหนา ความทุกข์ระทมใจ

1.3 ปัญหาการถ่ายทอดความหมายของศัพท์บัญญัติความเปรียบ

คำว่า ความเปรียบ ในที่นี้หมายถึงกระบวนการจินตภาพ (imagery) หรือการใช้ความเปรียบ (figures of speech) ซึ่งจะพบได้มากในกวีนิพนธ์ ความเปรียบมีหลายรูปแบบ แต่ในกวีนิพนธ์บทกวีที่ผู้เขียนนำมาให้ผู้เรียนแปลนั้น จะมีความเปรียบประเภท บุคลาธิษฐาน (personification) มากที่สุด

บุคลาธิษฐาน คือ ความเปรียบที่พรรณนาให้สัตว์ ความคิดนามธรรม หรือ วัตถุ แสดงลักษณะไม่ว่าในด้านรูปลักษณ์ ลักษณะนิสัย ความรู้สึก หรือ พฤติกรรมต่างๆ อย่างเป็นบุคคล (ดวงมน จิตร-จำนงค์ 2541 : 115-144) ปัญหาในการแปลความเปรียบประเภทบุคลาธิษฐานอยู่ที่ต้องสรรหาคำที่ให้ภาพและความรู้สึกตรงกับต้นฉบับ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

ตัวอย่างการแปลความเปรียบบุคลาธิษฐาน มีดังนี้

ในกวีนิพนธ์ชื่อ "Im Sommer" ของซารา เคียร์ช (Sarah Kirsch)

ต้นฉบับ Liegen die Dörfer schläfrig

บทแปล หากแต่ผู้คนในหมู่บ้านนั้น กลับหลับฝันเอนกายในนิทรา

จะสังเกตได้ว่า ผู้เรียนต้องเสริมคำว่า "ผู้คนในหมู่บ้าน" และขยายความ "หลับฝันเอนกายในนิทรา" การเสริมความเช่นนี้ทำให้กลอนมีสัมผัสสั้นหู แต่ทว่ามีเนื้อความมากเกินไปกว่าต้นฉบับ นักแปลที่ดีควรจะยึดความเชื่อตรงต่อต้นฉบับไว้ บทแปลที่ขอเสนอคือ

ทั่วทั้งหมู่บ้านนอนหลับไหล

หรือในกวีนิพนธ์ชื่อ "Frühlingsglaube" ของ ลุดวิก อูห์ลันท์

ต้นฉบับ Die linden Lüfte sind erwacht

Sie säuseln und weben Tag und Nacht.

บทแปล อากาศบางเบาสบายได้ลุกตื่น

ทั้งวันคืนพาพัดสะบัดไหว

ผู้เรียนได้แปลตามตัวอักษรว่า "ได้ลุกตื่น" การแปลเช่นนี้อาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจว่า เหตุใดอากาศจึงลุกตื่นได้ ในกรณีนี้อาจต้องแปลแบบตีความและถ่ายทอดความหมายหรือภาพที่กวีต้องการจะสื่อ เช่นอาจต้องแปลว่า

ลมระรวย บางเบา โบกโบยเริ่ม

ทุกวันคืน ส่งสำเนียง เสียงพลั่วไหว

แต่ก็มีกวีนิพนธ์บางบทซึ่งกวีใช้ภาษาในการเปรียบเทียบที่เรียบง่าย ในกรณีเช่นนี้ผู้เรียนสามารถแปลได้ตรงตามตัวอักษรและสื่อความหมายได้ตรงกับต้นฉบับอีกทั้งอ่านแล้วเข้าใจ เช่นในกวีนิพนธ์ชื่อ “Frühlingslied” ของลูควิก อูห์ลันท์

ต้นฉบับ	Der Wiesengrund Ist schon so bunt Und malt sich täglich bunter.
บทแปล	ท้องทุ่งหญ้านั้น ช่างหลากสีสัน และแต่งแต้มสีให้น่ายลทุกวัน

ในบรรทัดสุดท้าย ผู้เรียนได้เสริมคำว่า “น่ายล” เข้าไป แทนที่จะใช้คำว่า “ให้ตน” ซึ่งตรงกับกริยา “sich malen” แต่งหน้าตนเอง

จึงอาจสรุปได้ว่า ความเปรียบประเภอบุคคลาธิษฐาน ผู้เรียนมักแปลด้วยการตีความ และเสริมคำเพื่อให้ได้เสียงสัมผัสที่ไพเราะ แต่ทว่าเป็นการขยายความเกินกว่าที่กวีต้องการ

1.4 ปัญหาการถ่ายทอดความหมายของคำบุรุษสรรพนาม

ดังที่ทราบกันดีว่า ในงานกวีนิพนธ์ส่วนใหญ่กวีผู้แต่งจะบรรยายความรู้สึกบางอย่างของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือใครคนใดคนหนึ่ง หรือประสบการณ์ที่ตนได้รับมากกว่าจะให้ข้อมูลข่าวสาร ด้วยเหตุนี้มักปรากฏคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่หนึ่งคือคำว่า “ich” และบุรุษสรรพนามบุรุษที่สอง คือคำว่า “du” อยู่ในกวีนิพนธ์บางบท ผู้เรียนจำเป็นต้องอ่านให้เข้าใจว่า ผู้แต่งต้องการสื่อสารถึงผู้ใด และ ผู้แต่งเองเป็นใคร ในการแปลบุรุษสรรพนามดังกล่าวเป็นภาษาไทยจึงต้องศึกษาค้นคว้าให้ถี่ถ้วน เพราะการใช้บุรุษสรรพนามในภาษาไทยขึ้นอยู่กับฐานะทางสังคม อายุ เพศ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตัวอย่างปัญหาในการแปลบุรุษสรรพนามของผู้เรียน มีดังนี้

ในกวีนิพนธ์ชื่อ “Am Strande” ของมารี ลูอิเซ คัทนิทซ์ จะมีการใช้บุรุษสรรพนามที่หนึ่ง และที่สองสลับกัน

ต้นฉบับ	Heute sah ich wieder dich am Strand Schaum der Wellen dir zu Füßen trieb Mit dem Finger grubst du in den Sand Zeichen ein, von denen keines blieb.
---------	---

แปลครั้งที่ 1	วันนี้ฉันเห็นเธออีกครั้งที่ชายหาด ฟองคลื่นสาดซัดเข้าแทบเท้าเธอ
---------------	---

เรอกริดนิ้วขีดเขียนทำเครื่องหมาย
บนผืนทรายที่ว่างเปล่าไม่มีเหลือ

ในการแปลครั้งแรกจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนใช้วิธีแปลตามตัวอักษร บรูซสรรพนาม "ich" และ "du" แปลว่า ฉัน และ เธอ ซึ่งก็ไม่ผิดแต่ประการใด หากมองในด้านความถูกต้องของภาษา ผู้เรียนอ่านและเข้าใจแต่เริ่มต้นว่า กวีนิพนธ์บทนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักระหว่างชายหญิง ชายหนุ่มกำลังนั่งมองหญิงสาวที่ชายหาด แต่เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาประวัติของผู้แต่งกวีนิพนธ์อย่างละเอียด จึงพบว่า ผู้แต่งมองลูกสาวของตนซึ่งกำลังเล่นอยู่ที่ชายหาดแห่งหนึ่งในประเทศอิตาลี ดังนั้นฉบับแปลที่แก้ไขใหม่จึงเป็นดังนี้

แปลครั้งที่ 4 เห็นลูกน้อยวันนี้อีกที่ชายหาด
 ฟองคลื่นสาดซัดแนบแทบเท้าเจ้า
 นิ้วลูกกริดขีดเครื่องหมายลายเส้นเว้า
 แล้วพลันเล่าคลื่นซัดพลัดรอยไป

จะเห็นเด่นชัดว่า เมื่อผู้เรียนเข้าใจภูมิหลังของบทกวีว่าแต่งในสมัยใด และเพื่อใครแล้ว ผู้เรียนสามารถถอดความออกมาโดยไม่จำเป็นต้องแปลคำว่า "ich" ส่วนคำว่า "du" ก็ใช้คำว่า ลูกน้อย ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังจินตนาการเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองได้เป็นอย่างดี

1.5 ปัญหาการถ่ายทอดความหมายของคำ Partikeln

วรรณา แสงอร่ามเรือง ให้คำจำกัดความ คำว่า Partikeln ดังนี้

คำว่า Partikeln หรือในภาษาละตินเรียกว่า particula (lt.) หมายถึง ส่วนย่อยหรือชิ้นเล็กๆ คำว่า Partikeln ในภาษาเยอรมันใช้ในความหมายค่อนข้างกว้าง หมายถึงคำที่ไม่มีการกระจายคำเมื่อนำไปใช้ทุกครั้ง ไม่ว่าในโอกาสหรือความหมายใด โดยแบ่งได้เป็น คำวิเศษณ์ คำบุพบทและ คำสันธาน (วรรณา แสงอร่ามเรือง 2543 :1-8)

คำ Partikeln ในแต่ละภาษามักมีความหมายขึ้นอยู่กับบริบทของประโยค การแปลตามตัวอักษรและคงความหมายเดิมจึงเป็นไปได้ ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเข้าใจงานกวีนิพนธ์อย่างถ่องแท้ เพื่อจะจับน้ำเสียง อารมณ์ และความรู้สึกของผู้แต่ง

ในการแปลกวีนิพนธ์ชื่อ "Frühlingsglaube" ของลุดวิก อูห์ลันท์ มีคำ Partikeln "nun" อยู่สองแห่ง ซึ่งมีหน้าที่ในประโยคไม่เหมือนกันจึงมีความหมายต่างกัน แต่ผู้เรียนไม่ได้สังเกตเห็นในครั้งแรก เพราะยังไม่เข้าใจซาบซึ้งในอารมณ์ของบทกวี การแปลจึงเป็นการแปลตามตัวอักษรเนื่องจากกังวลว่าจะแปลไม่ตรงกับต้นฉบับ ดังตัวอย่าง

ต้นฉบับ O frischer Duft , o neuer Klang!
Nun, armes Herz ,sei nicht bang
Nun muß sich alles,alles wenden.

แปลครั้งที่ 1 ไอ้ บรรยากาศอันสดชื่น ไอ้เสียงใหม่ๆ
แต่ อนิจจา หัวใจที่น่าสงสาร อย่างลัวกังวลไปเลยต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
แล้วทุกสิ่ง ทุกสิ่งจะต้องเปลี่ยนไปในทางที่ดี

แต่เมื่อผู้เรียนอ่านบทกวีหลายครั้งและได้นำเสนอบทแปลครั้งที่ 1 ในชั้นเรียน มีการอภิปราย
และเสนอแนะ ผู้เรียนจับน้ำเสียง และอารมณ์ของผู้แต่งได้ถูกต้องว่า ผู้แต่งต้องการจะปลอบใจ ไม่ใช่
แสดงความเห็นอกเห็นใจ ดังที่เข้าใจในครั้งแรก บทแปลครั้งสุดท้ายจึงต่างจากครั้งแรก ดังนี้

แปลครั้งที่ 4 ไอ้...กลิ่นหอมโชยมาแสนสดชื่น
ไอ้...อีกกลิ่นเสียงใหม่แรกสดับ
โถดวงใจจงอย่ากลัวหวาดหวั่นนัก
ทุกสิ่งจักต้องผันไปในทางดี

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ผู้เรียนเข้าใจบทกวีได้มากขึ้น แต่ก็ไม่ได้สังเกตความแตกต่างทางหน้าที่ของ
คำในภาษาเยอรมัน คำว่า nun ในบรรทัดที่ 3 และ 4 ต่างกันตรงที่มีหรือไม่มีเครื่องหมายจุลภาค
ตามหลังคำว่า nun ในกรณีที่มีเครื่องหมายจุลภาคตามหลังจะแสดงความหมายเชิงสรุปความคิดเห็น
เหมือนกับคำว่า also ซึ่งอาจแปลว่า "ดังนั้น ฉะนั้น กระนั้น" ส่วนในบรรทัดที่ 4 คำว่า nun เป็น
คำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งแปลว่า "บัดนี้ เดียวนี้ ต่อแต่นี้" การเล่นคำของกวีจึงเป็นปัญหาของผู้เรียนอย่าง
เห็นได้ชัด

ข้อเสนอคำแปล

ไอ้...กลิ่นหอมโชยมาแสนสดชื่น
ไอ้... อีกกลิ่นเสียงใหม่แรกสดับ
ฉะนั้น ดวงใจอย่าหวั่นนัก
ต่อแต่นี้ทุกสิ่งจักเปลี่ยนผันไป

1.6 ปัญหาการถ่ายทอดความหมายของชื่อเรื่องกวีนิพนธ์

จากประสบการณ์การแปลชื่อเรื่องกวีนิพนธ์ของผู้เรียนทั้งหมด พบว่า การแปลชื่อเรื่อง
มิสามารถทำได้ในตอนต้น ผู้เรียนจะแปลชื่อเรื่องเป็นลำดับสุดท้าย เพราะต้องการให้ชื่อเรื่องสื่อ
น้ำเสียงและอารมณ์ได้ตรงกับต้นฉบับมากที่สุด วิธีที่ผู้เรียนใช้แปลแบ่งออกได้เป็น สองวิธีคือการแปล

ตามตัวอักษร เพราะเห็นว่า การแปลนั้นสื่อความได้เทียบเคียงกับต้นฉบับแล้ว ดังเช่น "Sommerbild" แปลว่า "ภาพแห่งฤดูร้อน" และ "Frühlingslied" แปลว่า "ลำนำฤดูใบไม้ผลิ" ส่วนการแปลอีกวิธีหนึ่ง คือแปลตามเนื้อความ หลังจากได้เข้าใจเนื้อหาและอรรถรสของกวีนิพนธ์เช่น "Frühlingsglaube" แปลว่า "ปรารถนาแห่งฤดูใบไม้ผลิ" หรือ "Am Strande" แปลว่า "รอยเท้าบนพื้นทราย" ในการแปลชื่อเรื่องกวีนิพนธ์จะพบปัญหาเมื่อคำที่ปรากฏในชื่อเรื่องมีความหมายอ้างอิงเป็นนามธรรม และสามารถถ่ายทอดเป็นภาษาไทยได้มากกว่าหนึ่งความหมาย ดังเช่นคำว่า Glaube ซึ่งอยู่ใน "Frühlingsglaube" หากแปลคำนี้ตามตัวอักษร หมายถึง ความเชื่อ หรือศรัทธาที่มีต่อศาสนา ผู้เรียนไม่อาจแปลว่า ความเชื่อ หรือ ศรัทธาในฤดูใบไม้ผลิได้ หลังจากอ่านบทกวีแล้ว เพราะเนื้อหาของบทกวีมิได้บรรยายความงามของธรรมชาติเท่านั้น หากแทรกความคาดหวังทางการเมืองของผู้แต่งไว้ว่า เมื่อฤดูใบไม้ผลิมาเยือน การเมืองในประเทศของตนคงจะมีแนวโน้มดีขึ้น ผู้เรียนจึงเลือกแปลชื่อเรื่องว่า "ปรารถนาแห่งฤดูใบไม้ผลิ"

จากการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวผู้เขียนสามารถสรุปปัญหาของการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางภาษาของผู้เรียนได้ดังนี้

1. การแปลคำคุณศัพท์ที่อยู่ในบริบทของความเปรียบเทียบและคำคุณศัพท์เกี่ยวกับสี ผู้เรียนไม่สามารถหาคำที่มีความหมายเทียบเคียงในภาษาไทยได้ จึงต้องใช้วิธีแปลแบบตีความหรือขยายความ
2. การแปลคำนามที่เป็นนามธรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเพราะคำนามธรรมในภาษาเยอรมันหนึ่งคำ สามารถถอดความมาเป็นภาษาไทยได้หลายคำ ผู้เรียนต้องเข้าใจเนื้อหาของกวีนิพนธ์อย่างลึกซึ้งจึงจะตัดสินใจใช้คำได้ถูกต้อง
3. การแปลความเปรียบเทียบประเภทบุคลาธิษฐานเป็นไปได้ยาก เพราะหากแปลตามตัวอักษรผู้อ่านจะไม่เข้าใจเนื้อความของกวีนิพนธ์
4. การแปลคำบุรุษสรรพนามผิดพลาดเพราะไม่เข้าใจภูมิหลังของผู้ประพันธ์
5. การแปลคำ Partikel ผิดพลาดเพราะไม่สังเกตเห็นเครื่องหมายจุลภาค ซึ่งบอก หน้าที่และความหมายของคำที่แตกต่างกัน
6. การแปลชื่อเรื่องของกวีนิพนธ์ไม่อาจแปลได้ในการอ่านครั้งแรกและประสบปัญหา เมื่อมีคำนามธรรมปรากฏอยู่ด้วย

2. ปัญหาการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

คำว่า "วัฒนธรรม" ในที่นี้ไม่ได้มีความหมายแคบซึ่งหมายถึง การพัฒนาการทางปัญญาของมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็นในผลงานศิลปะเท่านั้น หากมีความหมายกว้างรวมไปถึง ทุกแง่มุมที่เป็นเงื่อนไขทางสังคมของชีวิตมนุษย์ทั้งหมด (Snell-Hornby 1988 : 39) แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมในแง่มุมนี้มาจากนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันชื่อวอร์ด เอช กูดอินท์ (Ward H. Goodenough) ซึ่งกล่าวไว้ว่า

As I see it, a society's culture consists of whatever it is one has to know or believe in order to operate in a manner acceptable to its members, and to do so in any role that they accept for any one of themselves. Culture, being what people have to learn as distinct from their biological heritage, must consist of the end product of learning: knowledge, in a most general, if relative, sense of term. By this definition, we should note that culture is not a material phenomenon; it does not consist of things, people, behavior, or emotions. It is rather an organization of these things. It is the form of things that people have in mind, their models for perceiving, relating, and otherwise interpreting them. As such, the things people say and do, their social arrangements and events, are products or by-products of their culture as they apply it to the task of perceiving and dealing with their circumstances. To one who knows their culture, these things and events are also signs signifying the cultural forms or models of which they are material representations... (Snell-Hornby 1988 : 40)

ไฮนซ์ เกอริง (Heinz Göhring) ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง "วัฒนธรรม" ของ Goodenough ไปสู่หลักการของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Communication) ไว้ดังนี้

วัฒนธรรมคือทุกสิ่งที่เราต้องเรียนรู้ ต้องรู้สึกและต้องเอาชนะมันได้ เพื่อที่จะสามารถตัดสินใจได้ว่า ตรงจุดใดที่ชนในชาตินั้นๆ มีพฤติกรรมที่ขัดหรือเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังของสังคม และเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามความคาดหวังของสังคมนั้นๆ ได้หากว่าตนเองต้องการหรือ หากว่าไม่พร้อมที่จะรับผลที่เกิดตามมาจากความประพฤติกหรือการปฏิบัติที่ขัดต่อความคาดหวังของสังคมนั้นๆ (Göhring 1977 : 10)

คำนิยามของ "วัฒนธรรม" ของทั้งสองคนดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมในบริบททฤษฎีการแปลสมัยใหม่โดยเฉพาะของแวร์เมียร์ (Vermeer) และของสเนล-ฮอร์นบี (Snell-Hornby) ผู้ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญของแนวคิดเรื่อง "วัฒนธรรม" ไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมในฐานะเป็นองค์ความรู้ ประสิทธิภาพ และการรับรู้
2. วัฒนธรรมมีความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมหรือ เหตุการณ์และการกระทำ
3. วัฒนธรรมขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแนวปฏิบัติในสังคม หรือ ในการใช้ภาษา (Snell-Hornby 1988 : 40)

ด้วยเหตุที่วัฒนธรรมของแต่ละชาติแตกต่างกัน เมื่อผู้เรียนแปลผลงานวรรณกรรมของเยอรมันเป็นไทย จึงประสบปัญหาในการถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ที่อยู่ในบริบททางวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคยบ่อยครั้ง ในกรณีนี้ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือถามผู้ที่มาจากวัฒนธรรมนั้น อีกทั้งต้องเรียนรู้วิธีที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้เหมาะสม โดยไม่ตัดทอนหรือเพิ่มเติมข้อความที่เกินไปจากต้นฉบับ การแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ง่ายนักจอร์ช มูแน็ง (Georges Mounin) นักทฤษฎีการแปลได้เสนอแนะวิธีการแปลในกรณีที่ผู้แปลพบกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้

...เมื่อผู้แปลต้องแปลตัวบทที่เขียนขึ้นในช่วงเวลาและในวัฒนธรรมที่แตกต่างจากสมัยและแตกต่างจากวัฒนธรรมของตนเองอย่างมาก การเลือกใช้ลักษณะของภาษาที่เหมาะสมกับบริบทใดบริบทหนึ่งเพียงอย่างเดียวและเป็นเอกภาพตลอดไปนั้น คือสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้แปลผู้ต้องการแปลตัวบทจากภาษาอื่นมาเป็นภาษาเยอรมันมีทางเลือกวิธีใช้ลักษณะของภาษาเพียงลักษณะเดียวจากสองลักษณะซึ่งแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และมีอาจใช้รวมกันได้ในงานแปลขึ้นเดียวกัน นั่นหมายถึงผู้แปลต้องเลือกลักษณะการใช้ภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นเอกภาพ ระหว่างสองลักษณะดังนี้

1. เขียนตัวบทฉบับแปลให้เป็น "แบบเยอรมัน" โดยตัดสินใจสื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้ราวกับว่า ฉบับแปลนั้นเขียนโดยคนเยอรมันเป็นภาษาเยอรมันที่อยู่ในสมัยเดียวกับผู้อ่าน
2. พยายามทำให้ผู้อ่านชาวเยอรมันรู้สึกแปลกแยกกับโลกของเขา ด้วยการตัดสินใจปล่อยให้เขาอ่านฉบับแปลอย่างนั้น โดยไม่ให้เขาลืมสักวินาทีเดียวเลยว่า เขากำลังอ่านภาษาอื่นของสมัยอื่นและของวัฒนธรรมอื่นอยู่... (Mounin 1967 : 124)

ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางการแปลของมูแน็ง ให้ผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ตั้งแต่ในชั่วโมงแรกๆ ของการสอน เมื่อนำบทแปลกวีนิพนธ์ทั้งหกบทของผู้เรียนมาวิเคราะห์ เห็นได้ว่าผู้เรียนได้เดินตามแนวทางดังกล่าวเช่นกัน และปัญหาการแปลที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมอาจแบ่งออกได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการถ่ายทอดชื่อเฉพาะของดอกไม้

ในการแปลกวินิพนธ์ผู้เรียนมีปัญหาเรื่องการหาชื่อดอกไม้ของไทยที่มีลักษณะเทียบเคียงกับชื่อดอกไม้ของเยอรมัน ทั้งนี้เพราะความแตกต่างทางภูมิอากาศและภูมิประเทศ จึงทำให้ประเทศไทยและประเทศเยอรมันมีสายพันธุ์ดอกไม้แตกต่างกัน ดังนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการแปลของมูแน็งมาปรับใช้ เช่น

ในกวินิพนธ์ชื่อ "Frühlingslied" ผู้เรียนพบชื่อดอกไม้สองประเภทได้แก่ดอก Maienglocken และดอก Schlüsselblumen ในการแปลครั้งแรกผู้เรียนแปลดอก Maienglocken ว่าดอกกลิลลี่ และแปลทับศัพท์ ว่าดอก ชลุลเสล สำหรับ Schlüsselblumen แต่หลังจากได้ค้นคว้าและตามผู้รู้เรื่องดอกไม้ของต่างประเทศ ผู้เรียนจึงเปลี่ยนจาก ดอกกลิลลี่ เป็น ดอกกระดิ่ง และ ดอกชลุลเสลเป็นดอกพริมโรส เนื่องจากมีลักษณะของดอกคล้ายดอกพริมโรสซึ่งคนไทยรู้จัก

ต้นฉบับ	Die Luft ist blau, das Tal ist grün, Die kleinen Maienglocken blühen, Und Schlüsselblumen darunter;
บทแปล	ท้องฟ้าสีคราม หุบเขาเขียวขจี ดอกกระดิ่งน้อยเหล่านี้ผลิบาน และดอกพริมโรสออกช่อต่ำนล่าง

จะสังเกตได้ว่าผู้เรียนเลือกวิธีการแปลโดยพยายามทำตัวบทให้เป็นไทยมากที่สุด ถึงแม้จะสื่อภาพไม่ตรงกับความเป็นจริงในต้นฉบับแต่ทว่ามีความใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้อ่านชาวไทยจินตนาการเห็นภาพดอกไม้เหล่านั้นได้บ้าง แต่มีชื่อดอกไม้ของเยอรมันทุกชนิดจะแตกต่างกับดอกไม้ของไทย มีบ้างบางพันธุ์ที่แปลตามคำศัพท์ได้ทันทีเช่นในกวินิพนธ์ชื่อ "Sommer-gefühl" ผู้เรียนสามารถแปลดอก Klatschmohn ว่า ดอกฝิ่นใต้โดยไม่ผิดจากต้นฉบับ

2.2 ปัญหาการถ่ายทอดชื่อเฉพาะของต้นไม้

การถ่ายทอดชื่อเฉพาะของต้นไม้เป็นปัญหาเช่นเดียวกับการถ่ายทอดชื่อดอกไม้ ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า ประเทศไทยมีภูมิประเทศและภูมิอากาศแตกต่างจากประเทศเยอรมนี พืชพันธุ์ไม้แต่ละชนิดจึงแตกต่างกัน ในกวินิพนธ์ชื่อ "Im Sommer" ผู้เรียนพบคำว่า In Buchbaumgärten ผู้เรียนไม่ทราบว่าจะถ่ายทอดให้ตรงกับพันธุ์ไม้ของไทยได้ จึงได้สืบค้นในพจนานุกรมเกี่ยวกับพันธุ์ไม้และได้ทราบว่าตรงกับภาษาอังกฤษว่า box-tree อันแปลว่า ต้นไม้เล็กหรือเป็นพุ่มเขียวขจีตลอดปี ในที่นี้ การจะทับศัพท์ภาษาอังกฤษลงไปในคำแปล ก็เท่ากับไม่ได้ให้ข้อมูลหรือให้ภาพใดๆ แก่ผู้อ่าน และอาจ

ก่อให้เกิดความสับสน ผู้เรียนจึงต้องตัดสินใจตัดแปลงให้เข้ากับบริบทของไทย โดยแปลว่า ต้นกระถิน เพราะเป็นต้นไม้ที่คนไทยนิยมปลูกตามรั้วบ้านและมีใบเขียวตลอดปี

ต้นฉบับ In Buchsbaumgärten : die Katzen
Trifft selten ein Steinwurf.

คำแปล แลมองลอดหลังรั้วพุ่มกระถิน บนทางดินห่างไม้ไกลใกล้หนักหนา
..... เป็นเวลาช่างเจียบเหงาเฝ้ากระไร

2.3 ปัญหาการถ่ายทอดชื่อเฉพาะของสัตว์

เมื่อเปรียบเทียบกับ การแปลชื่อเฉพาะของดอกไม้และต้นไม้ จะเห็นได้ว่าผู้เรียนมีปัญหาในการแปลชื่อเฉพาะของสัตว์น้อยกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียนคุ้นเคยกับชื่อเฉพาะของสัตว์ และสามารถแปลเป็นไทยได้โดยตรงเช่นในกวีนิพนธ์ชื่อ "Sommergefühl" มีคำว่า Grille ผู้เรียนแปลได้ทันทีว่า จิ้งหรีด และ Schnecke แปลว่า หอยทาก ส่วนสัตว์ประเภทที่ไม่มีในประเทศไทย ผู้เรียนก็ใช้วิธีการแปลทับศัพท์เช่น Lerche ผู้เรียนใช้คำว่า นกларค์

บางกรณีที่เป็นปัญหาในการแปลได้แก่ผู้เรียนไม่ทราบความแตกต่างระหว่างสัตว์ประเภทเดียวกัน ทำให้แปลคลาดเคลื่อน เช่นคำว่า Salamander ในการแปลครั้งแรกผู้เรียนใช้คำว่า กิ้งก่า แต่ต่อมาเมื่อทราบความแตกต่างระหว่างสัตว์สองประเภท จึงเปลี่ยนมาใช้ จิ้งเหลน

2.4 ปัญหาการถ่ายทอดศัพท์สำนวนที่มาจากความแตกต่างทางสังคม

กวีนิพนธ์บางบทดังเช่น "Im Sommer" ของซารา เคียร์ช แฝงการวิจารณ์สภาพสังคมของอดีตประเทศเยอรมนีตะวันออกไว้ การจะเข้าใจบทกวีนี้จำเป็นต้องศึกษาชีวประวัติของผู้ประพันธ์ในช่วงเวลาที่ประพันธ์งานและสภาพสังคม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเยอรมันซึ่งอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม หลังจากผู้เรียนได้ค้นคว้าและทราบว่า ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์บทกวีบทนี้เมื่อปี ค.ศ. 1977 ก่อนที่เธอจะย้ายไปอยู่ที่เบอร์ลินตะวันตก ถึงกระนั้นก็ตาม ผู้เรียนก็ยังประสบปัญหาในการแปล ซึ่งอาจแบ่งเป็นปัญหาดังนี้

1. ไม่เข้าใจรายละเอียดปลีกย่อยในชีวิตประจำวันของชาวเยอรมัน ดังเช่น

ต้นฉบับ In Buchsbaumgärten : die Katzen
Trifft selten ein Steinwurf.

คำแปล แลมองลอดหลังรั้วพุ่มกระถิน บนทางดินห่างไม้ไกลใกล้หนักหนา
แทบไม่พบแม่มแม้วผ่านสายตา เป็นเวลาช่างเจียบเหงาเฝ้ากระไร

ตามปกติหากชาวเยอรมันโดยเฉพาะเด็ก ๆ เมื่อเห็นแม่วิ่งผ่านเข้ามาในสวนสวยที่มีบรรยากาศเจียบสงบเขามักจะขว้างก้อนหินใส่แมวเพราะรำคาญหรือด้วยความคึกคะนอง ในกวีนิพนธ์บทนี้ผู้ประพันธ์ต้องการบอกว่า ไม่มีการขว้างปาแมวเพราะชาวบ้านอยู่กันอย่างเจียบสงบและไม่รู้สึก

ว่าคาถาแมวดังที่เคยเป็น ข้อเสนอคำแปลอาจเป็น "แลมองลอดหลังรั้วพุ่มกระถิน แทบไว้ก้อนหิน กระทบแมว" โดยไม่ควรเพิ่มกลอนบาทหลังทั้งสองบาท เพราะเป็นการขยายความเกินความจำเป็น

2. เข้าใจความหมายแต่มีอาจถ่ายทอดตามคำศัพท์ เช่นคำ "In Pflaumenmuskesseln" ผู้เรียนเข้าใจความหมายอ้างอิงของคำว่า Pflaumenmuskesseln คือภาชนะโลหะที่ใช้ใส่ แยมลูกพลัม แต่ไม่สามารถหาคำคำเดียวที่มีความหมายเทียบเคียงในภาษาไทยได้ ครั้นเมื่อผู้เรียน ค้นคว้าต่อไป และพบว่า คำนี้มีความหมายเชิงนัยประหวัด ซึ่งหมายถึง วิธีความเป็นอยู่ที่คุ้นเคยในอดีต ที่ผู้คนพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในบ้านอย่างเรียบง่ายและมีความสุข ผู้เรียนจึงได้ตัดสินใจแปลคำนี้ ว่า "พอใจกับ เรือนไซร์" โดยใช้วิธีการตีความและหาคำศัพท์ที่เข้ากับบริบทของไทย แต่การแปลเช่นนี้ ยังขาดน้ำเสียงแฝงนัยวิจารณ์สังคมเยอรมันตะวันออกของผู้ประพันธ์ ซึ่งต้องการจะบอกว่าในบ้าน คู-เหมือนทุกอย่างสงบสุข ทุกคนคูเหมือนอยู่อย่างสบาย แต่ความจริงแล้วบ้านเมืองลูกเป็นไฟ

ต้นฉบับ Wenn man hier keine Zeitung hält
Ist die Welt in Ordnung.
In Pflaumenmuskesseln
Spiegelt sich schön das eigene Gesicht und
Feuerrot leuchten die Felder.

คำแปล หากแม้คนไม่นิยมรับข่าวสาร โลกคงพานพบความสงบได้
พอใจกับความสุขในเรือนไซร์ สะท้อนให้เห็นความงามใบหน้าคน
หากทว่าแลไกลในทุ่งหญ้า มีแสงจ้าร้อนแรงทุกแห่งหน
เพลิงไฟผลาญทุ่งเป็นจุนร้อนเหลือทน ทั่วทุกหนบนทุ่งลูกแดงด้วยแรงเพลิง

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในกรณีเช่นนี้ผู้เรียนควรแปลโดยรักษาเนื้อความและน้ำเสียงของกวี-นิพนธ์ให้มากที่สุด ไม่ควรเสริมความเพราะจะทำให้ น้ำเสียงและภาพเปรียบเทียบขาดหายไป ข้อเสนอคำแปล อาจเป็นดังนี้

ยามเมื่อคนไร้ข่าวสารในมือ
ยามนั้นทุกอย่างเรียบง่าย
ใบหน้าสะท้อน
ความพึงพอใจในครัวเรือน
แต่ทุ่งนากายนอกลูกแดงด้วยแสงเพลิง

2.5 ปัญหาการถ่ายทอดศัพท์สำนวนที่มาจากศาสนา

ศัพท์สำนวนอีกประเภทหนึ่งที่เป็นปัญหาในการแปลของผู้เรียนชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธได้แก่ ศัพท์สำนวนที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา ในกวีนิพนธ์ชื่อ "Frühlingslied" ผู้เรียนมีปัญหากับวลีว่า "Und Gottes Vatergüte" เพราะมีอาจแปลตามความหมายเดิมของคำได้ จึงได้ใช้การตีความโดย

อิงตามเนื้อหาของบทกวีซึ่งบรรยายความงามของดอกไม้และทุ่งหญ้า ผู้เรียนได้แปลวลีนี้ว่า "อันพระเจ้าทรงประทาน"

ต้นฉบับ Drum komme,wem der Mai gefällt,
Und freue sich der schönen Welt
Und Gottes Vatergüte,
Die solche Pracht
Hervorgebracht,
Den Baum und seine Blüte.

คำแปล มาเกิดหนา เธอผู้ชอบพฤษภา
มายินดีปรีดากับโลกสวย
อันพระเจ้าทรงประทาน
สิ่งมหัศจรรย์ล้ำเลิศ ประเสริฐงาม
ที่ทรงประดิษฐ์สร้าง
พฤษภา ผกาพรรณ

จะเห็นได้ว่าการตีความเช่นนี้ให้ความหมายกว้างโดยรวมซึ่งไม่ตรงกับคำว่า Gottes Vatergüte เท่าใดนัก ควรจะแปลว่า "ด้วยความกรุณาของพระบิดา"

จากรายละเอียดข้างต้นนี้ผู้เขียนสรุปปัญหาของผู้เรียนในการถ่ายทอดความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ดังนี้

1. การแปลชื่อดอกไม้และต้นไม้ซึ่งไม่มีในประเทศไทย ผู้เรียนจำเป็นต้องตัดสินใจว่าจะเลือกวิธีการแปลอย่างไรเพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการเห็นภาพตามได้
2. การแปลสัตว์ประเภทต่างๆ ซึ่งไม่มีในประเทศไทยและบางครั้งเป็นสัตว์ที่มีในประเทศไทย แต่ทว่าไม่ทราบความแตกต่างระหว่างสัตว์ในตระกูลเดียวกัน
3. การขาดข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคมและการเมืองของประเทศที่ใช้ภาษาดั้งเดิม ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประวัติและโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ ทำให้แปลผิดพลาด
4. การที่มีความเชื่อทางศาสนาต่างกับผู้ประพันธ์ ทำให้ขาดความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ทางศาสนาอย่างลึกซึ้ง

3. ปัญหาการถ่ายทอดลักษณะคำประพันธ์

ปัญหาสำคัญของการแปลกวีนิพนธ์ที่เห็นเด่นชัด คือ ปัญหาการรักษาลักษณะคำประพันธ์ให้เหมือนหรือเทียบเคียงกับต้นฉบับ เนื่องจากการแปลกวีนิพนธ์มิได้มุ่งแต่จะถ่ายทอดเนื้อหาสาระเพียง

อย่างเดี่ยว แต่บ่งบอกความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้แต่งด้วย ดังนั้นลักษณะคำประพันธ์ที่นำเสนอ ความรู้สึกและประสบการณ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทุกถ้อยคำ วิธีเรียงคำ เสียงของคำ จังหวะและ จำนวนคำในแต่ละบรรทัดหรือวรรค ล้วนมีบทบาทต่อกวีนิพนธ์แต่ละบท นักวิจารณ์งานแปลบางคน กล่าวว่าการแปลกวีนิพนธ์สิ่งที่จะหายไปมากที่สุดคือ สัมผัสประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสัมผัสสระ หรือ สัมผัสพยัญชนะ สัมผัสต้นคำหรือสัมผัสท้ายคำ รวมทั้งลักษณะคำประพันธ์ ทั้งนี้เพราะการแปล งานมีองค์ประกอบสองประการร่วมกันที่สำคัญ คือ การแปลเป็นเรื่องของคนสองคนที่มีภาษาแตกต่างกัน (ผู้แต่งกับผู้แปล) ความแตกต่างของภาษามีตั้งแต่ระดับน้อยไปถึงมาก และเป็นเรื่องของลักษณะทางวรรณศิลป์ของสองชาติที่แตกต่างกัน พ็อพออวิช (Popovic) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้แปลกวีนิพนธ์ ไว้สองประการดังนี้

1. ผู้แปลมีหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหาและความหมายของกวีนิพนธ์
2. ผู้แปลมีหน้าที่เปลี่ยนแปลงหรือสร้างลักษณะคำประพันธ์ให้เหมือนต้นฉบับ

(Popovic 1970 : 79)

แต่ในทางปฏิบัติผู้แปลต้องตัดสินใจเลือกกระหว่างความหมายและลักษณะคำประพันธ์ ผู้เขียน เห็นพ้องกับข้อเสนอแนะแนวทางในการตัดสินใจเรื่องการแปลกวีนิพนธ์ที่นักทฤษฎีการแปลวรรณกรรม ชื่อวินเทอร์ (W. Winter) ได้กล่าวไว้สี่ประการ ดังนี้

1. ผู้แปลควรรักษาความหมายที่เห็นเด่นชัดมากกว่าความหมายที่มีนัยประหวัด
2. ผู้แปลควรรักษาเนื้อหามากกว่าลักษณะคำประพันธ์
3. สัมผัสสำคัญกว่าจังหวะและจำนวนพยางค์ของคำกลอนหรือการเน้นเสียงหนักเบาของแต่ละ พยางค์ในคำ
4. จังหวะและจำนวนพยางค์ของคำกลอนแต่ละวรรคต้องมาก่อนสัมผัสอักษรหรือคำพ้องเสียง

(Winter 1967: 68ff)

ในการวิเคราะห์งานแปลกวีนิพนธ์เยอรมันทั้งหกบท ผู้เขียนพบว่าผู้เรียนประสบปัญหาในการ ถ่ายทอดลักษณะคำประพันธ์ของเยอรมันมาเป็นไทย โดยผู้เรียนพยายามจะถ่ายทอดสัมผัสคำและ สัมผัสท้ายคำที่มีอยู่ในบทกวีต้นฉบับลงในงานแปล แต่เนื่องจากโครงสร้างและลักษณะของภาษา เยอรมันแตกต่างจากภาษาไทยมาก การจะรักษาจำนวนพยางค์ในคำ ตลอดจนสัมผัสต่างๆที่มีอยู่โดย หาคำในภาษาไทยที่มีลักษณะดังกล่าวตรงกันเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก ผู้เรียนจึงได้ตัดสินใจเลือกใช้ ลักษณะคำประพันธ์ประเภทคำกลอนของไทยสองชนิด ได้แก่ กลอนเปล่า และกลอนแปด เหตุผลที่ เลือกกลอนเปล่าเพราะไม่ต้องกังวลเรื่องสัมผัสหรือจำนวนคำในแต่ละคำกลอนที่เคร่งครัด ส่วนที่เลือก กลอนแปดเพราะเอื้อต่อการเลือกใช้คำที่มีสัมผัสคล้องจองได้ง่ายกว่าลักษณะคำประพันธ์ของไทย ประเภทอื่น ด้วยเหตุที่ผู้เรียนบางคนกังวลเรื่องความไพเราะของบทกวี จึงตัดสินใจเลือกใช้กลอนแปด ในการแปลทั้งๆ ที่ต้นฉบับเขียนเป็นกลอนเปล่า ดังตัวอย่าง

ต้นฉบับ Im August fallen die Sterne.
 Im September bläst man die Jagd an.
 Noch fliegt die Graugans, spaziert der Storch.
 Durch unvergiftete Wiesen. Ach, die Wolken
 Wie Berge fliegen sie über die Wälder

บทแปล

พอดังคราย่างเข้าเดือนสิงหา	หมู่ตาราพราวดาฟ้าไปรงแสง
กันยายนคนเป่าร้องดังก้องไกล	ถึงแล้วไซร์ฤดูล่าสัตว์กัน
บนผืนฟ้าห่านปายังโบยบิน	บนพื้นดินนกยางเดินมีผลุนผลัน
ผ่านป่าไปรงปลอดภัยไร้พิษควัน	อย่างสุขสันต์แสนเพลินจำเรูใจ
นั่น! มองฟ้าลอยเลื่อนเคลื่อนเมฆา	ตั้งภูผานำทางมิเฉไฉ
เหมือนหมู่เมฆแลยอดเขาคู่กันไป	ลอยเหนือไพรเหนือป่าพนาคร

เมื่ออ่านบทแปลของกวีนิพนธ์เป็นภาษาไทย จะเห็นได้ว่ามีความไพเราะจากสัมผัสคล้องจอง ถูกต้องตามขนบนิยมการเขียนกลอนแปดของไทย แต่ครั้งมาเปรียบเทียบกับต้นฉบับ จะพบว่าผู้เรียน ได้เสริมเติมคำเพื่อให้มีจำนวนคำตามกลวิธีการเขียนกลอนแปด ทว่าคำเหล่านั้นไม่เอื้อต่อเนื้อความโดยรวม ทั้งยังทำให้น้ำเสียงของกวีนิพนธ์เปลี่ยนไป ซารา เคียร์ซี ผู้ประพันธ์กวีนิพนธ์บทนี้ต้องการจะ วิจารณ์สภาพสังคมในอดีตของผู้คนตามชนบทประเทศเยอรมนีตะวันออก ซึ่งดูเหมือนอยู่กันอย่างเรียบง่าย สงบและไม่ใส่ใจกับโลกภายนอก การที่ผู้เรียนเติมคำกลอนตัวอย่างเช่น "อย่างสุขสันต์แสนเพลินจำเรูใจ" ทำให้น้ำเสียงฟังดูสนุกสนานซึ่งขัดกับจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์ ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า เรา ควรยึดตามข้อเสนอแนะของวินเทอร์ที่ว่า ผู้แปลควรยึดความหมายและน้ำเสียงให้ตรงกับต้นฉบับ ในกรณีนี้กวีนิพนธ์ต้นฉบับเขียนเป็นกลอนเปล่า (Blankvers) ไม่มีสัมผัส ภาษาที่ใช้เป็นภาษาเรียบง่าย และสื่อภาพให้เห็นอย่างตรงไปตรงมา ผู้แปลควรแปลเป็นกลอนเปล่า ไร้สัมผัส เช่นเดียวกัน ซึ่งจะถ่ายทอดเนื้อหาและอารมณ์ตรงกับต้นฉบับโดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มคำ การเพิ่มคำทำให้มีความหมายเพิ่มและเป็นการทวยศต่อต้นฉบับ

บทแปลที่เสนอแนะ

ท้องฟ้ากระจ่างดาวเดือนสิงหา
 เดือนกันยาเริ่มพากันล่าสัตว์
 ห่านปายังโบยบินส่วนนกยางเดินเล่น
 บนทุ่งหญ้าไร้พิษควัน ดูนั่น หมู่เมฆ
 ตั้งขุนเขาลอยล่องเหนือป่าพนาไพร

ถึงแม้ลักษณะคำประพันธ์ของไทยกับของเยอรมันแตกต่างกัน และการหาคำที่มีจังหวะและเสียงให้ตรงกันจะทำได้ยาก อีกทั้งการจะรักษาสัมผัสสระหรือพยัญชนะท้ายคำ (Endreim) ให้เหมือนต้นฉบับเยอรมันก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากเช่นกัน แต่ผู้เรียนสามารถนำกลอนแปดมาปรับใช้ได้เพราะกลอนแปดเอื้อต่อการสัมผัสคำทั้งในคำกลอนและท้ายคำกลอน ดังเช่นผู้เรียนซึ่งแปลกวินิพนธ์ชื่อ "Am Strande" ในกวินิพนธ์นี้ผู้เรียนสังเกตเห็นว่า ต้นฉบับมีการใช้สัมผัสท้ายบาทแบบ Kreuzreim ของเยอรมันและหนึ่งบทมีสี่บาท รวมทั้งหมดเป็นสามบท การตัดสินใจเลือกลักษณะคำประพันธ์เกิดขึ้นหลังจากได้เริ่มแปลกวินิพนธ์แบบคำต่อคำก่อน และเมื่อวิเคราะห์เห็นความใกล้เคียงกันของลักษณะคำประพันธ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาแล้ว จึงได้เริ่มหาถ้อยคำที่สัมผัสคล้องจองในการแปลครั้งที่สอง

ต้นฉบับจาก "Am Strande"

Heute sah ich wieder dich am Strande
Schaum der Wellen dir zu Füßen trieb
Mit dem Finger grubst du in den Sand
Zeichen ein, von denen keines blieb.

แปลครั้งที่ 4

เห็นลูกน้อย วันนี้อีกบนชายหาด
ฟองคลื่นสาดซัดแนบแทบเท้าเจ้า
นิ้วลูกกรีดขีดเครื่องหมายลายเส้นไว้
แล้วพลันแล้วคลื่นซัดพัดรอยไป

จะสังเกตเห็นว่าการรักษาสัมผัสทุกชนิดให้ตรงกับต้นฉบับนั้นเป็นไปได้ยาก ในกรณีนี้สัมผัสท้ายบาทไม่ตรงกับสัมผัสแบบ a b a b ของ Kreuzreim การที่ผู้เรียนใช้กลอนแปดทำให้บทแปลกวินิพนธ์มีความไพเราะรื่นหู แต่เพราะต้องเลือกเฟ้นคำที่มีสัมผัสคล้องจอง ทำให้เนื้อความบางส่วนบกพร่องไป ดังเช่นใน บาทที่ 3 ซึ่งมีข้อความว่า

นิ้วลูกกรีด ขีดเครื่องหมาย ลายเส้นไว้

ในต้นฉบับผู้ประพันธ์ต้องการให้เห็นภาพบุตรสาวของตนกำลังใช้มือขีดหลุมทราย มิใช่ขีดเขียนบนพื้นทรายดังในฉบับแปล

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ผู้เขียนสรุปได้ว่า ผู้เรียนมีปัญหากับการถ่ายทอดลักษณะคำประพันธ์ ดังนี้

1. ผู้เรียนไม่สามารถหาลักษณะคำประพันธ์ที่ถ่ายทอดทั้งเนื้อหา น้ำเสียง และสัมผัสทุกชนิดให้ตรงกับต้นฉบับได้ เพราะโครงสร้างของภาษาไทยและเยอรมันแตกต่างกัน
2. เมื่อผู้เรียนตัดสินใจเลือกใช้ลักษณะคำประพันธ์ตามแบบของไทย ก็มุ่งไปที่การเลือกคำที่มีสัมผัสคล้องจองตามขนบของคำกลอน ทำให้เนื้อความมีมากเกินไป หรือไม่ก็ขาดหายไปบางส่วน

3. กวีใช้คำในภาษาเยอรมันเพียงคำเดียวที่สื่อความหมาย แต่เมื่อผู้เรียนแปลเป็นไทยที่มีความหมายเทียบเคียงกัน จะมีน้ำเสียงห้วนและไม่น่าฟัง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องขยายความ ทำให้ดูเยิ่นเย้อและไม่ไพเราะ
4. ก่อนการแปลผู้เรียนมิได้ตัดสินใจวางแผนการแปลว่าควรจะใช้ลักษณะคำประพันธ์แบบใดหากแต่แปลตามตัวอักษรในครั้งแรก เพราะกังวลกับการแปลที่สอดคล้องกับต้นฉบับ ซึ่งเท่ากับผู้เรียนตัดสินใจในรายละเอียดก่อนการวางแผนการแปลอันเป็นสิ่งที่นักทฤษฎีการแปลไม่แนะนำให้ปฏิบัติ
5. ผู้เรียนตีความกวีนิพนธ์ผิดพลาดเพราะไม่ได้สืบค้นประวัติของผู้แต่งอย่างละเอียด เมื่อแปลจึงถ่ายทอดอารมณ์และน้ำเสียง รวมไปถึงการเลือกใช้คำและลักษณะคำประพันธ์ไม่ตรงกับต้นฉบับ

4. ปัญหาการขาดทักษะภาษาไทย

ปัญหาที่ผู้เรียนทุกคนประสบอย่างมากในการแปลกวีนิพนธ์จากเยอรมันเป็นไทยนั้น คือปัญหาการขาดทักษะภาษาไทย บ่อยครั้งที่ผู้เรียนเข้าใจความหมายของถ้อยคำในภาษาเยอรมันแต่ไม่แน่ใจว่าควรใช้คำไทยที่มีความหมายตรงกันได้อย่างไรจึงจะไพเราะ การแปลจึงเป็นไปอย่างยากลำบาก เมื่อใช้คำไม่ไพเราะ อรรถรสของเสียงก็ขาดหายไป ดังตัวอย่างคำว่า lachend ผู้เรียนใช้คำแปลในภาษาไทยสี่คำ ได้แก่ ยิ้ม หัวเราะ เยาะยิ้มเย้ย ยิ้มแย้ม หรือคำว่า blühen ผู้เรียนแปลว่า ผลิบาน เบ่งบาน บานเบ่ง เป็นต้น

ประเด็นการขาดทักษะหรือความชำนาญในภาษาแม่เป็นประเด็นสำคัญที่นักทฤษฎีการแปลทุกสำนักหยิบยกมากล่าวดังที่ ไนดา แนะนำไว้ว่า ผู้แปลต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาของตนฉบับมากพอสมควรและมีความสามารถในการใช้ภาษาฉบับแปลได้ดีเยี่ยม นักแปลต้องใช้ทักษะการเขียนซึ่งเป็นทักษะที่ต้องใช้ความพยายามและประสบการณ์ในการใช้ภาษามากกว่าทักษะการอ่านที่นักแปลใช้ในการจับความหมายจากต้นฉบับ ข้อผิดพลาดในการแปลส่วนมากมีสาเหตุมาจากการที่นักแปลไม่สามารถใช้ภาษาฉบับแปลได้ดีนั่นเอง (สัญญาวิ สายบัว 2533 : 16๙) หรือ ดังที่ปัญญา บริสุทธิ์ได้กล่าวไว้ว่า

...ความสามารถทางภาษาต่างประเทศของนักแปลนั้นเน้นที่ความเข้าใจเป็นหลักดังที่ การ์ลา เดฌอง (Karla Dejean) ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การแปลได้กล่าวไว้ว่า นักแปลและผู้ฝึกแปลไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างคล่องแคล่ว แม้จะออกเสียงภาษานั้นไม่ดี หรือสื่อสารในภาษานั้นอย่างติดขัดอยู่บ้างก็ไม่เป็นไร... ขณะที่ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับนักแปลความสามารถในการใช้ภาษาแม่กลับเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดและมักเป็นสิ่งที่ถูกมองข้ามไปอย่างผิดๆ... (ปัญญา บริสุทธิ์ 2537 : 116)

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา

จากการวิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียนตามประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนขอเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาการแปลดังกล่าวที่เกิดขึ้น แนวทางต่อไปนี้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในการแปลกวีนิพนธ์เท่านั้น แต่สามารถนำไปปรับใช้กับการแปลวรรณกรรมประเภทอื่น (ยกเว้นการแปลบทละครซึ่งมีลักษณะบางประการที่แตกต่างออกไป ซึ่งผู้เขียนไม่ขอกล่าวในที่นี้) หรือกับการแปลด้วยบทประเภทอื่นได้ด้วย ผู้เขียนจะแยกแนวทางแก้ไขตามประเด็นปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ดังนี้

1. แนวทางการแก้ไขปัญหาการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางภาษา

- 1.1 ผู้เรียนควรใช้พจนานุกรมที่เชื่อถือได้ทั้งภาษาเดียว เช่น เยอรมัน - เยอรมัน และ สองภาษา เยอรมัน - ไทย เยอรมัน - อังกฤษ ที่มีการแสดงความหมายของคำอย่างละเอียด กล่าวคือ ทั้งความหมายอ้างอิง (referential meaning) และความหมายแฝง (connotative meaning) รวมทั้งความหมายของคำที่ปรากฏในโครงสร้างของประโยคต่างกัน หากเป็นไปได้ให้ตรวจสอบในพจนานุกรมหลายๆ เล่ม
- 1.2 ผู้เรียนควรใช้พจนานุกรมศัพท์เฉพาะ เช่น พจนานุกรมศัพท์ทางวรรณกรรม พจนานุกรมศัพท์ทางพฤกษศาสตร์ พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา เป็นต้น เพื่อหาข้อมูล รายละเอียดที่ไม่สามารถค้นหาได้ในพจนานุกรมธรรมดา
- 1.3 หากเป็นไปได้ผู้เรียนควรจดบันทึกและสร้างคลังคำส่วนตัว ในกรณีที่พบสำนวนใหม่ๆ และความหมายเทียบเคียง จะได้นำไปใช้ในการแปลต่อไป
- 1.4 ผู้เรียนต้องฝึกอ่านหนังสือและนิตยสารภาษาต่างประเทศ รวมทั้งผลงานประเภทที่ผู้เรียนจะต้องแปลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านคำศัพท์ รวมทั้งความหมายของคำที่ใช้ในบริบทต่างๆ ตลอดจนควรติดตามความเคลื่อนไหวและแนวโน้มในการใช้ภาษาของเจ้าของภาษา
- 1.5 ผู้เรียนต้องฝึกอ่านจับประเด็นหรือใจความของตัวบทที่อ่านเสมอ และฝึกถ่ายทอดข้อความที่จับประเด็นได้ด้วยคำพูดหรือข้อเขียน ทั้งนี้เพราะขั้นตอนแรกของการแปลคือการจับประเด็นความหมายที่ผู้พูดหรือผู้เขียนต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านทราบในต้นฉบับภาษาต่างประเทศ

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

- 2.1 ผู้เรียนควรศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาต้นฉบับ เพื่อให้เข้าใจภูมิหลังดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้อาจหาอ่านได้จากตำรา หนังสือ อินเทอร์เน็ต หรือ สารานุกรม

- 2.2 ผู้เรียนควรมีความรู้เกี่ยวกับศาสนาหรือลัทธิความเชื่อของผู้คนที่ใช้ภาษาต้นฉบับ รวมทั้งคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือลัทธิความเชื่อนั้น ด้วยการอ่านตำราหรือหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับศาสนานั้นๆ หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับคริสต์ศาสนา ควรศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์ ทั้งพันธสัญญาเก่าและพันธสัญญาใหม่ที่มีผู้แปลเป็นภาษาไทย
- 2.3 ผู้เรียนควรมีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้รู้เฉพาะด้านในสาขาต่างๆ เพื่อการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงที่เป็นบุคคล
- 2.4 หากผู้เรียนแปลผลงานวรรณกรรม จำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์และวิจารณ์งานวรรณกรรม วรรณคดีศึกษา ประวัติและวิวัฒนาการของวรรณคดีสมัยต่างๆ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของผู้ประพันธ์ที่ผู้เรียนสนใจจะแปลอย่างละเอียด ต้องรู้จักผู้เขียนหรือกวีผู้นั้นเป็นอย่างดี จึงจะตีความผลงานของเขาได้ถูกต้องและสามารถถ่ายทอดเนื้อหา น่าเสียดาย อีกทั้งอรรถรสได้ครบถ้วน
- 2.5 หากเป็นไปได้ผู้เรียนควรรหาโอกาสไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาต้นฉบับสักระยะหนึ่ง เพื่อจะได้มีประสบการณ์จากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง และได้เรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน แนวคิด ค่านิยม ตลอดจนสถาปัตยกรรม การก่อสร้าง อาคารบ้านเรือน โบสถ์วิหาร รวมทั้งสภาพอากาศ และพืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ซึ่งบางครั้งปรากฏอยู่ในผลงานที่จะต้องแปล ในประเด็นนี้นักทฤษฎีการแปลบางคนมีความเห็นว่า ผู้แปลในอุดมคติควรเป็นผู้ที่มีภาษาแม่สองภาษาและเกิดในสองวัฒนธรรม เพราะจะได้มีความสามารถในการ "เลื่อน" จากวัฒนธรรมและภาษาหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมและอีกภาษาหนึ่งได้อย่างราบรื่น แต่เนื่องจากจะหานักแปลในอุดมคติเช่นนี้ได้ยาก ผู้เขียนจึงเห็นว่า การที่ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมและปฏิบัติตนดังเช่นที่ผู้เขียนเสนอแนะ ความสามารถในการ "เลื่อน" จากวัฒนธรรมและภาษาหนึ่งไปสู่วัฒนธรรมและภาษาอีกภาษาหนึ่งอาจไม่ราบรื่น แต่อย่างน้อยผู้เรียนก็สามารถจะจัดข้อบกพร่องที่จะเกิดจากการแปลได้

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการถ่ายทอดลักษณะคำประพันธ์

- 3.1 ผู้เรียนควรอ่านบทประพันธ์ของนักประพันธ์ผู้มีความสามารถทางศิลปะการใช้ภาษาและฉันทลักษณ์ประเภทต่างๆ ทั้งในภาษาต้นฉบับและในภาษาไทย เปรียบเทียบการใช้หรือฉันทลักษณ์ที่แสดงอารมณ์ น่าเสียดายและประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ในลักษณะต่างๆ หมั่นสังเกตการใช้สัมผัสประเภทต่างๆ จังหวะและเสียงของคำ และจดบันทึกทำคลังคำของตนเองไว้
- 3.2 ผู้เรียนควรมีหนังสือ ตำรา และพจนานุกรมว่าด้วยกวีศาสตร์ของภาษาไทยและภาษาต้นฉบับไว้ศึกษา

- 3.3 ผู้เรียนควรศึกษาหลักการเขียนของนักประพันธ์ภาษาต้นฉบับและของนักประพันธ์ไทยที่มีชื่อเสียง ดูการเลือกใช้คำในประโยคและบริบทต่างๆ การเรียงคำตลอดจนการเชื่อมต่อประโยคที่อ่านแล้วไพเราะ สละสลวย ไม่เยิ่นเย้อ แล้วนำไปใช้หัดเขียนตาม
- 3.4 ผู้เรียนควรอ่านงานแปลภาษาไทยของนักแปลที่ได้รับการยอมรับว่า แปลงานได้ สละสลวยและถูกต้องตามหลักการการแปล นั่นคือ ชื่อตรงต่อต้นฉบับ มีความถูกต้องของข้อมูลโดยไม่ตัดความหรือขยายความ ใช้ภาษาไทยที่สื่อความหมาย ถูกต้องตามหลักภาษาและไพเราะ รวมทั้งสังเกตการใช้ภาษาระดับต่างๆ เช่น ภาษาเขียน ภาษาพูด ภาษาเก่า - ใหม่ หรือ การใช้ราชาศัพท์ เป็นต้น

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดทักษะภาษาไทย

- 4.1 ผู้เรียนควรศึกษาดำรงที่สอนเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ดังเช่น หลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสาร เป็นต้น
- 4.2 ผู้เรียนควรฝึกเขียนภาษาไทยเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนโดยหัดใช้ศัพท์ สำนวนและการเชื่อมประโยคที่สั้น กระชับแต่ไพเราะและสละสลวย
- 4.3 ผู้เรียนควรอ่านผลงานประเภทต่างๆ นอกเหนือจากงานวรรณกรรมเพื่อศึกษาการใช้คำและสำนวนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตัวบทนั้นๆ เช่น งานเขียนเกี่ยวกับการโฆษณา ซึ่งเน้นหนักการใช้ภาษาในลักษณะชวนเชื่อ ซึ่งจะแตกต่างจากงานเขียนเชิงวิชาการที่ให้ข้อมูลทางวิชาการ เป็นต้น
- 4.4 ผู้เรียนควรมีพจนานุกรมภาษาไทย - ไทย เช่น พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือ คลังคำ ของ นววรรณ พันธุเมธา เป็นต้น เพื่อสืบค้นหาความหมาย วิธีการเขียนหรือวิธีการใช้คำไทยประเภทต่างๆ ได้ถูกต้อง
- 4.5 สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การตรวจทานและตรวจแก้ต้นฉบับหลังจากแปลเสร็จเรียบร้อยแล้ว หากเป็นไปได้ควรให้ผู้อื่นอ่านหรืออ่านให้ผู้อื่นฟัง เพื่อดูว่า ภาษาที่แปลนั้น ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ของไทยหรือไม่ ในกรณีนี้บรรณาธิการต้นฉบับเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่ผู้เขียนไม่ลงไปเฝ้าระวังละเอียดของประเด็นนี้

กล่าวโดยสรุปก็คือผู้เรียนที่ต้องการจะเป็นนักแปลที่ดีควรสละเวลาให้ความสนใจศึกษาภูมิหลังทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาต้นฉบับและของตนเอง เช่นเดียวกับการศึกษาภาษาที่ใช้ในต้นฉบับและภาษาไทยอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นผู้แปลบทกวีที่ดี ดังที่ เลอเฟฟวร์ (Lefèvre) ได้นิยามไว้ ดังต่อไปนี้

1. สามารถเห็นและจับความหมาย ความงามและความ มุ่งหมาย ของบทกวีที่เขา จะแปลได้
2. สามารถวิเคราะห์คุณภาพทางด้านการสื่อสารของต้นฉบับได้และ เมื่อจับได้ว่าต้นฉบับจะสื่อความหมายได้ดีมากน้อยแค่ไหน (หมายถึง ความรู้ทางการวิจารณ์วรรณคดี) แล้วก็สามารถสรรหา "เครื่อง-มือ" ที่ใช้ในภาษาฉบับแปลที่ดีเทียบเคียงกับของต้นฉบับมาใช้
3. สามารถแยกได้ว่า ความหมายส่วนไหนเป็นความหมายที่ผูกพันอยู่กับส่วนไหนเป็นความหมายที่ผูกพันกับโครงสร้างของภาษา
4. มีความรู้ทางการเขียนบทร้อยกรอง รู้ว่าคุณสมบัติของบทกวีที่ดีคือ อะไรและสามารถเลือกรูปแบบที่อาจนำมาใช้แทนรูปแบบเดิมใน ต้นฉบับ และสามารถสื่อความหมายได้ใกล้เคียงกัน (สัญญาวิ สายบัว 2533 : 112)

สรุป

ผลจากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆที่ผู้เรียนประสบในการแปลกวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทย ในรายวิชา 2232707 การแปลวรรณกรรมเยอรมันเป็นไทย สามารถสรุปเป็นปัญหาใหญ่ได้สี่ประเภท ได้แก่ ปัญหาการถ่ายทอดความหมายจากความแตกต่างทางภาษา ปัญหาการถ่ายทอดจากความ-แตกต่างทางวัฒนธรรม ปัญหาการถ่ายทอดลักษณะคำประพันธ์ และปัญหาการขาดทักษะภาษาไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้หากผู้เรียนฝึกฝนและหาความรู้เพิ่มเติม ดังที่ผู้เขียนได้เสนอแนะ แนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้น หนึ่งในผู้เขียนได้ย้าให้ผู้เรียนตระหนักความจริงที่ว่า ไม่มีงานแปล ชิ้นใดที่จะเหมือนต้นฉบับครบถ้วนทั้งเนื้อหา อรรถรส น้ำเสียง หรือลักษณะคำประพันธ์ ต้องมีบาง-ส่วนขาดหายไป หน้าที่ของนักแปลที่ดีคือ พยายามทำให้มีส่วนที่ขาดหายไปน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของนักแปลที่ดีจึงสำคัญอย่างยิ่ง

จากประสบการณ์แปลและการเรียนรู้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการแปลงาน เปลี่ยนไป ก่อนการฝึกแปลผู้เรียนคิดว่าเมื่อตนเองรู้ภาษาเยอรมันในระดับดี การแปลงานวรรณกรรม เยอรมันเป็นภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ของตนคงไม่ยากนัก เมื่อการแปลสิ้นสุดลงและพบปัญหา ดังกล่าว ผู้เรียนทุกคนมีความเห็นว่า การแปลงานนั้นไม่ง่ายดังที่คิด ถึงแม้การฝึกฝนในภาคการศึกษา เดียวไม่อาจสอนให้เขาเป็นนักแปลที่ดีเลิศได้ แต่อย่างน้อยการได้ตระหนักว่า การแปลนั้นเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ และได้เรียนรู้ว่าการจะเป็นนักแปลที่ดีควรทำอย่างไร ก็เท่ากับว่าขบวนการเรียนรู้ได้บรรลุ วัตถุประสงค์แล้ว สุดท้ายของบทสรุปนี้ผู้เขียนขอยกคำกล่าวของ ไนดา (Nida) ในหนังสือชื่อ *Toward a Science of Translating* (1964) ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วย และต้องการจะให้ผู้ที่มิทัศนคติต่อการแปลดังที่ ผู้เรียนมีก่อนการเรียนวิชาการแปลวรรณกรรมได้ทราบว่า แท้จริงแล้วการแปลคืออะไร ดังนี้

... การแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การมองว่าการแปลเป็น
เรื่องของศิลป์อย่างเดียวเป็นการมองข้ามหลักและข้ออธิบายที่มีอยู่
ในการทำงานแปลทุกชนิด ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้ที่จะเป็นนักแปลที่ดี
ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่เห็นว่าการแปลเป็นเรื่องของทฤษฎีและหลัก-
เกณฑ์ที่จะเรียนรู้ได้เพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของ
ส่วนที่เป็นศิลป์และการฝึกฝนก็ไม่อาจผลิตงานแปลที่ดีได้ ไม่ว่าจะเป็
งานแปลของตัวบท (text) ชนิดที่มุ่งให้สาระและข้อมูล หรือตัวบทที่
มุ่งเสนอความรู้สึกส่วนตัวของผู้เขียน... (สัจฉวี สายบัว 2533 : 5)

ผู้เขียนหวังว่าผลของการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการแปลกวีนิพนธ์นี้ จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียน
วิชาการแปลวรรณกรรมเยอรมันเป็นไทยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และสามารถนำข้อเสนอแนะ
แนวทางในการแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์
ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งหวังว่าจะช่วยกระตุ้นให้มีการทำวิจัยในหัวข้อนี้ที่ลุ่มลึกต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารปฐมภูมิ

Weber, Hans . (1991) Vorschläge. 2.Aufl. Bonn: Inter Nationes

บทแปลกวีนิพนธ์ของนิลิตปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2542

1. ลำนำฤดูใบไม้ผลิ ของ เอกบุตรี สลโกสม
2. พรรณนาแห่งฤดูใบไม้ผลิ ของ ศรพราหมณ์ วรอุไร
3. ความรู้สึกในฤดูร้อน ของ วิไลรัตน์ ระลึกมูล
4. ภาพแห่งฤดูร้อน ของ ปัตนธนีย์ สินธุอัสวี
5. ฤดูร้อน ของ พรทิพย์ สุขริน
6. รอยเท้าบนพื้นทราย ของ ชวาล มาลีหอม

เอกสารทุติยภูมิ

ภาษาไทย

ดวงมน จิตรจำนงค์. สุนทรียภาพในภาษาไทย . กรุงเทพฯ : ศยาม, 2541.

ปัญญา บริสุทธิ์ . ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล .กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน,2537.

- ปิยสุดา ม้าไว. "หม้าย: ชีวิตที่ไม่สมหวัง เรื่องสั้นของ ซีโมน เดอ โบวัวร์ บทแปลและบทวิเคราะห์." วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, 2540.
- วรรณณา แสงอร่ามเรือง. การแปล *Abtönungspartikeln* ในภาษาเยอรมัน. งานวิจัยกองทุนวิจัย คณะอักษรศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการแปลวรรณคดี. รวมบทความเกี่ยวกับ วรรณคดีและการแปล 2457-2533. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- จิระพรรษ์ บุญยเกียรติและคณะ, ผู้แปล. ศาสตร์แห่งการแปล. รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ. โครงการศูนย์การแปล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- สัญญาวิ สายบัว. หลักการแปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ภาษาเยอรมัน

- Greiner, Norbert . (1995) "Literarische und wissenschaftliche Übersetzung : Überlegungen zur Geschichte und Poetik des Übersetzens von literarischen Texten." In **Anglistik und Englischunterricht Realities of Translating**, hrsg. von Beyer. Heidelberg : Universitätsverlag.
- Göhring, Heinz. (1977) " Interkulturelle Kommunikation : Die Überwindung der Trennung von Fremdsprachen- und Landeskundeunterricht durch einen integrierten Fremdverhaltensunterricht". In **Kongressberichte der 8. Jahrestagung der Gesellschaft für Angewandte Linguistik GAL e.V.** Vol.IV, Mainz, 9-13.
- Kautz, Ulrich. (2000) **Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens**. München : Ludicium Verlag und Goethe Institut.
- Kittel, Harald (hrsg.). (1988) **Die literarische Übersetzung : Stand und Perspektiven ihrer Erforschung**. Berlin : Erich Schmidt.
- Mounin, Georges. (1967) **Die Übersetzung .Geschichte, Theorie, Anwendung**. München: Nymphenberger Verlaghandlung.
- Müller, Peter Klaus. (1992) "Übersetzerausbildung –Übersetzerwissen : Facetten einer Einführung in die Literaturübersetzung". In **Literaturübersetzen: Englisch. Entwürfe, Erkenntnisse, Erfahrungen**, hrsg. von H.Friedl, Albert R.Glaap, K.P. Müller. Tübingen : Gunter Naar. S.159-199.

- Nord, Christiane. (1989) "Textanalyse und Übersetzungsauftrag." In F.G. Königs
Übersetzungswissenschaft und Fremdsprachenunterricht . Neue Beiträge zu
 einem alten Thema. Goethe-Institut München.
- Nord, Christiane. (1997) "So treu wie möglich? Die linguistische Markierung kommunikativer
 Funktionen und ihre Bedeutung für die Übersetzung literarischer Texte." In **Linguistik
 und Literaturübersetzen**, hrsg. von Rudi Keller. Tübingen : Narr.
- Snell-Hornby, Mary. (1999) **Handbuch Translation**. 2. Auflage. Tübingen: Stauffenberg Verlag.
 _____. (1996) **Translation und Text : Ausgewählte Vorträge**. Wien : WUV-Univ. Verlag.
 _____. (hrsg.) (1994) **Übersetzungswissenschaft. Eine Neuorientierung**. 2. Auflage.
 Tübingen, Basel : Francke.
- Störig, Hans Joachim. (1963) **Das Problem des Übersetzens**. Stuttgart: Henry Goverts
 Verlag.
- Stolze, Radegundis .(1994) **Übersetzungstheorien** .Eine Einführung. Tübingen : Narr.

ภาษาอังกฤษ

- Abukhudairi, Arif K. (1991) "Problems encountered in Translating Malay Poetry into
 Arabic." In **The Pragmatics of Translation : Principles, Practice and Evaluation
 Moving Towards the 21 st Century**. 3rd. International Conference on Translation in
 Kuala Lumpur .Malaysia.(p.63-67)
- Anderman, Gunilla & Rogers, Margaret (eds). (1999) **Word, Text, Translation**. Liber Amicorum for
 Peter Newmark. Clevedon. Philadelphia : Multilingual Matters.
- Boase-Beier, Jean .(1998) "Can You Train Literary Translators?" In **Rimbaud's Rainbow.
 Literary Translation in Higher Education**. Ed. by Bush and MalmkjAER.
 Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, p. 33-42.
- Boecker, Eberhard. (1973) **William Faulkner's later novels in German. A study in the theory
 and practice of translation**. Tübingen: Max Niemeyer.
- Catford, J.C. (1965) **A Linguistic Theory of Translation. An Essay in Applied Linguistic**.
 London : Oxford University Press.
- Gentzler, Erwin. (2001) **Contemporary Translation Theories**. 2nd. Edition. Clevedon.
 Philadelphia: Multilingual Matters.

- Gunarwan, Asim.(1991) "From 'Ranjang Bulan' to 'The Moon's Bed' and 'Cintaku' to 'My Love' : Some Problems in Translating Indonesian Poetry into English." In **The Pragmatics of Translation : Principles, Practice and Evaluation Moving Towards the 21st Century**. 3rd. International Conference on Translation in Kuala Lumpur. Malaysia. (p.46-60)
- Ilek, Bohuslav .(1970) " On Translating Images". **The Nature of Translation**, ed. By James S. Holmes. The Hague : Publishing House, p.182-191.
- Landers, Clifford E.(2001) **Literary Translation. A Practical Guide**.Clevedon. Philadelphia : Multilingual Matters.
- Lotfipour-Saedi, K. (1992) **Analysing Literary Discourse : Implications For Literary Translation**. Meta,XXXVII,2. P.193-203.
- Nida,E.A./Taber,C.R. (1969) **The Theory and Practice of Translation**. Leiden : Brill.
- Popovic,Anton.(1970) "The Concept 'Shift' of Expression in Translation Analysis." In **The Nature of Translation**, ed. by James S. Holmes. The Hague : Publishing House, p.78-97.
- Snell-Hornby,Mary.(1988) **Translation Studies. An Integrated Approach**. Amsterdam/ Philadelphia:John Benjamins Publishing Company.
- Winter,Werner. (1961) "The Impossibilities of Translation". In **The Craft and Context of Translation**. Austin: The University of Texas Press,p. 68-82.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย